

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav českých dějin

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Alena Němcová

„Ostforschung“ na pražské Německé univerzitě v letech 1938- 1945 a
nové obory ve světle disertačních prací obhájených na filozofické
fakultě Německé univerzity v Praze 1938- 1945

„Ostforschung“ at German Charles University in Prague (1939-1945)
and doctoral thesis at Faculty of Arts of German Charles University in
Prague 1939- 1945

vedoucí práce: PhDr. Michal Svatoš CSc.

Praha 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne.....

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Michalu Svatošovi, CSc. za cenné připomínky a rady k vypracování této diplomové práce.

Abstrakt

Diplomová práce „Ostforschung“ na pražské Německé univerzitě v letech 1938- 1945 a nové obory ve světle disertačních prací obhájených na filozofické fakultě Německé univerzity v Praze 1938- 1945 má za úkol nové obory jako „Ostforschung“, tedy bádání o východních územích, ukázat jako nástroj, který měl sloužit k výzkumu prostor a obyvatelstva z rasového, filologického, historického, etnografického, hospodářského a geografického hlediska. Tyto nové směry bádání, které byly na filozofické fakultě NKU zaváděny, jsou představeny na příkladu vybraných disertačních prací.

Diplomová práce ukazuje kolik disertací, obhájených ve sledovaném období, se týká právě problematky těchto nově zaváděných oborů a vybrané disertace podrobněji rozebírá.

Klíčová slova: Německá univerzita v Praze, Ostforschung, nacifikace, druhá světová válka

Abstract

The thesis is focused on describing changes, which took place at German Charles University in Prag during the World War II., especially at Faculty of Arts of German Charles University in Prague. In the introduction it is clarified, what is „Ostforschung“ (research of the East) and the new structure of German Charles University in Prag is described. In the follow- up chapters methodics of „Ostforschung“ were explained, which were enforced to the historical, ethnographic and philology research of Czech, Slovakia, Poland, states of Balkan and Russia by the nazi régime. Main part of the thesis is focused on selected doctoral thesis, which were elaborated at German Charles University. It describes authors of selected doctoral thesis and thematics.

Keywords: German Charles University, History, Ostforschung

Obsah

Titulní strana uvnitř textu.....	1
Čestné prohlášení a poděkování.....	2
Abstrakt a klíčová slova.....	3
Abstract and Keywords.....	4
Obsah.....	5
Úvod.....	6- 7
Prameny a literatura.....	7- 15
Metody výzkumu.....	15- 16
Ostforschung a RHS.....	17- 19
Disertační práce.....	19- 20
Nové obory.....	20- 22
Nová správa NKU.....	22- 23
Nové obory ve světle disertačních prací.....	24- 25
Vybrané disertace.....	26- 56
Původ doktorandů.....	57- 58
Témata prací.....	59- 64
Vedoucí prací.....	65- 73
Autorky- ženy.....	74
Detailnější rozbor jedné disertace.....	75- 76
Závěr.....	77
Bibliografie.....	78- 80
Poznámky.....	82- 87
Přílohy.....	88- 100

Úvod

K tématu diplomové práce „Ostforschung na Německé univerzitě v Praze 1939- 1945 a nové obory na filozofické fakultě Německé univerzity v Praze ve světle obhájených disertačních prací“ mě přivedl vedoucí mé práce, PhDr. Michal Svatoš, CSc., na základě mého zájmu o toto období a problematiku.

Tato diplomová práce má za úkol nové obory jako „Ostforschung“, tedy bádání o východních územích ukázat jako prostředky germanizace obyvatelstva, jako nástroj, který měl sloužit k výzkumu obyvatelstva z rasového, filologického, historického a etnografického hlediska, aby bylo možno zjistit, nakolik je možné provést úspěšnou asimilaci obyvatel i tento proces vědecky ospravedlnit. Vedoucí role v tomto výzkumném procesu připadla vědeckému středisku Němectví v českém prostoru, Německé Univerzitě v Praze (dále jen NKU¹).

Nové obory, které byly na filozofické fakultě NKU zaváděny, budu představovat na příkladu obhájených disertačních prací.

Na začátku práce zdůvodním, proč jsem si pro demonstraci nových oborů vybrala právě disertační práce na filozofické fakultě, popíšu kritéria disertační práce a vysvětlím, jaká úskalí přináší pramenný výzkum této problematiky. Dále vysvětlím co je „Ostforschung“ a seznámím s novými rasově a národnostně zaměřenými obory zaváděnými v rámci celé pražské německé univerzity se zvláštním důrazem na filozofickou fakultu. Představím i novou strukturu univerzity, která umožňovala říšskému ministerstvu školství zasahovat do všech aspektů akademického života, a ovlivňovat nejen personální politiku, ale i směřování vědeckého výzkumu na Německé univerzitě v Praze. Ve stěžejní kapitole diplomové práce seznámím s disertačními pracemi obhájenými na pražské Německé univerzitě a budu se podrobně věnovat rozboru disertací s tematikou nových oborů. Na základě tohoto zkoumání zodpovím otázky, nakolik byly disertační práce s tematikou nových oborů zastoupeny v celkovém počtu obhájených disertací, jaké bylo

národnostní složení autorů prací i jací profesoři tyto vybrané disertace zadávali.

Hlavním úkolem diplomové práce je tedy osvětlit, nakolik se nové obory jako ostforschung na FF NKU promítly do zadávaných disertačních prací, jací vyučující s těmito novými obory spojili svoji akademickou kariéru, které instituty vznikly jako zastřešující ústavy pro tyto nové obory.

Prameny a literatura

Prameny

Prameny související s dějinami Univerzity Karlovy jsou deponovány v Archivu univerzity Karlovy (AUK). Pro tuto diplomovou práci byl stěžejní fond Filozofická fakulta Německé univerzity v Praze 1882- 1945, kde jsou archiválie týkající se FF NU od roku 1882, kdy byla Karlo- Ferdinandova univerzita rozdělena na českou a německou, až po zrušení NU po skončení druhé světové války.

Životopisné údaje profesorů se nacházejí v personálních spisech (oddíl P nové registratury), kde jsou životopisy, které budoucí profesoři předkládali pro své habilitační řízení. Jde o poměrně podrobné vyličení počátků jejich vědecké kariéry, bohužel ale končí právě rokem habilitace každého z vyučujících. Drobné údaje týkající se bydliště a rodinného stavu jsou zaznamenány v dotaznících, které vyučující NKU vyplňovali po převzetí univerzity do říšské správy.

V oddílu F jsou záležitosti týkající se fakulty, pro tuto práci byly stěžejní kartony 72 a 73, kde jsou archiválie k převzetí univerzity do říšské správy a k studijnímu řádu. Tyto byly cenným zdrojem informací o průběhu a délce studia, o povinných přednáškách a o struktuře fakulty, tedy i nových institutech, které na fakultě vznikly po roce 1939.

V oddílu H, který se týká studentů, se nacházejí posudky disertačních prací a veškeré náležitosti, které musel student před svou rigorózní zkouškou dodat na fakultu. Šlo o stručný životopis, kopii rodného a křestního listu, vysvědčení o ukončení střední školy, seznam zapsaných a vykonaných přednášek, posudky

vedoucího a oponenta disertační práce, čestné prohlášení a výtah z disertace. Jen samotné posudky se zachovaly v poměrně málo případech, na kompletně dochovaný seznam těchto náležitostí jsem nenarazila.

Seznam obhájených disertačních prací filozofické fakulty Německé univerzity v Praze (a od oddělení od filozofické fakulty v roce 1920 i disertace přírodovědné fakulty) se nachází v publikaci Disertace pražské univerzity 1882- 1945 II, kterou sestavila M. Výborná a uspořádali J. Havránek a K. Kučera. Disertace jsou uspořádány po jednotlivých akademických rocích. Vedle autora, názvu práce v originálu a jmen vedoucího a oponenta zde najdeme i datum a místo narození autora práce. Druhý díl se týká Německé univerzity, první díl přináší soupis disertací české Karlovy univerzity a je doveden do roku 1953. Práce vyšla v Praze v roce 1965.

Velice cenným zdrojem informací o celkovém chodu univerzity jsou seznamy osob a přednášek německé univerzity. Pro rok 1937/38 to byl ještě kompletní *Personalstand der DKU in Prag 1937/38*, kde jsou pro každou fakultu vypsáni všichni vyučující (řádní profesori, pak mimořádní profesori, docenti, lektori) se stručným medailonkem o jejich místě a datu narození, akademické kariéře a současné funkci na fakultě), univerzitní instituty se svými vedoucími, což je výborný zdroj informací o měnící se struktuře fakulty a samozřejmě i akademičtí hodnostáři zvolení na tento rok. Dalším zajímavým údajem je počet zapsaných studentů. Ti jsou rozdělení podle státní příslušnosti a pohlaví na jednotlivých fakultách.

Pro roky 1938- 1939 je k dispozici jen seznam přednášek (*Ordnung der Vorlesungen*) jednotlivých fakult, kde chybí personální údaje vyučujících, jejich seznamy i počty studujících.

Od druhého trimestru 1940 až do konce války je opět možné čerpat ze seznamu osob i přednášek (*Personal- und Vorlesungsverzeichnis*). Od zimního semestru 1941/42 (po trimestru 1941 bylo opět zavedeno tradiční dělení studijního roku na semestry) ale chybí až do konce války údaje o počtech studentů. Podrobnější jsou ale informace o průběhu školního roku i o nových strukturách v rámci univerzity a objevují se výnosy říšského ministerstva upravující studium s postupující válkou.

Literatura

Stěžejní prací k dějinám pražské německé univerzity je kniha A. Míškové *Německá (Karlova) univerzita v Praze od Mnichova k 9. květnu 1945* z roku 2002 a její doplněné vydání v němčině, které vyšlo o pět let později.

Podtitulem práce je *Vedení univerzity a obměna profesorského sboru*. Právě v postupné obměně a doplnění profesorů pražské univerzity odborníky z Říše a následným napětím mezi „domácími“ sudetoněmeckými vyučujícími vidí autorka hlavní specifikum pražské univerzity a příčiny napětí na akademické půdě.

Pro seznámení s problematikou východního bádání jsem pracovala s knihou M. Burleigha *Germany Turns Eastwards. A Study of Ostforschung in the Third Reich* a s knihou Gentzena a Wolfgramma „*Ostforscher*“- „*Ostforschung*“.

Druhá jmenovaná práce je silně poznamenaná dobou a místem svého vzniku: byla vydaná ve východním Berlíně roku 1960. Těžiště práce leží v poválečném vývoji, kdy autoři kladou rovnítko mezi instituty zabývající se východním bádáním během druhé světové války a instituce, které vznikly po válce jako např. Collegium Carolinum v Mnichově.

Burleighova kniha se snaží podat nezaujatý výklad o problematice východního bádání. Začíná s genezí oboru na počátku dvacátého století, seznamuje se vznikem vědeckých ústavů i s hlavními představiteli tohoto směru bádání a pokračuje přes radikalizaci nacionálních myšlenek až k zapojení do plánování a vědecké zdůvodnění nacistické expanze na východ.

Reprezentativní publikací je čtvrtý díl *Dějin Univerzity Karlovy*, který sestavil kolektiv autorů převážně z Ústavu dějin UK kolem J. Havránka z roku 1998. Autorkou části o německé univerzitě je opět A. Míšková. Dějiny Univerzity Karlovy vyšly k šestistému padesátému výročí založení UK. Tato publikace je určena hlavně širší veřejnosti.

Německé a české univerzity se věnuje kniha *Universitaeten im nationaler Konkurrenz*, kterou sestavil a připravil k vydání H. Lemberg. Jde o sborník ke dvěma konferencím, které pořádala v dubnu 1996 a dubnu 1997 Historische Kommission fuer die boehmischen Laender (Historická komise pro české země). Své příspěvky ve sborníku mají čeští historikové z Ústavu dějin UK i němečtí badatelé z Collegia Carolina. Období druhé světové války se týkají dva příspěvky A. Míškové. Die Deutsche Universitaet Prag im Vergleich mit anderen deutschen Universitaeten in der Kriegszeit, kde autorka srovnává vývoj pražské německé univerzity s říšskými univerzitami. Podle Míškové sice měla pražská NKU svá specifika (vměšování Úřadu říšského protektora do univerzitní politiky a komplikované vztahy mezi říšskými a sudetoněmeckými vyučujícími), ale v zásadních otázkách se od říšských univerzit nelišila. Druhý příspěvek Die Deutsche Universitaet im Zweiten Weltkrieg je v podstatě výtahem výše citované zásadní knihy A. Míškové. Rudolf M. Wlaschek přináší ve svém příspěvku Die Opfer des Nationalsozialismus unter den Professoren der Prager Universitaeten seznam vyučujících německé i české univerzity, kteří kvůli nacistickému režimu museli opustit své zaměstnání. Některým se podařilo emigrovat, jiní zahynuli v koncentračních táborech. V mnoha přehledných tabulkách jsou oběti nacistického režimu vypsány podle své příslušnosti k fakultě a svého osudu během války. Práce vyšla v Mnichově v roce 2003.

Dalším sborníkem, který se týká Německé univerzity je práce *Wissenschaft in den boehmischen Laendern 1939- 1945*, který vyšel roku 2004 ke konferenci pořádané v listopadu 1997 v Praze Akademií věd a Ústavem dějin UK. A. Míšková v kapitole Die „Arisierung“ an der Deutschen Universitaet Prag přibližuje s pomocí tabulek oběti arizačních čistek na německé univerzitě v Praze. Přestože těžiště příspěvku leží v arizačních čistkách z roku 1939 (nejen rasově nevhodní ale i politicky nespolehliví vyučující) zmiňuje se autorka i o pozdějších personálních obměnách až do roku 1945. Novým oborům na lékařské fakultě se věnují příspěvky M. Šimůnka (dědičná a rasová hygiena) a P. Svobodného (nové obory na lékařské fakultě, kromě rasové

hygieny i reakce na požadavky války- válečná chirurgie, tropické nemoci). Problematice eugeniky a rasové hygieny v Říši se věnuje V. Roelcke ve svém příspěvku *Deutsche Eugenik und Rassenhygiene zwischen Wissenschaft und Politik* (ca.1917/18- 1945). Upozorňuje na skutečnost, že eugenika a bádání o rasové čistotě nejsou „výdobytkem“ nacistické éry v Německu, eugenické společnosti vznikaly od počátku dvacátého století ve Spojených státech nebo Švédsku. Nacistický režim ale tento obor (jako mnoho jiných) pokřivilo a zneužilo pro své účely.

Z téže konference vyšel i český sborník uspořádaný H. Barvíkovou *Věda v českých zemích 1939-1945*, který vyšel v roce 1998, je ale obsáhlejší a z podrobnějšího zápisu o konferenci vysvětluje, že příspěvky, které autoři napsali pro německou verzi, měly původně charakter dodatkových diskuzních vystoupení za jednotlivými tematickými bloky. Pro mé téma byly zajímavé příspěvky J. Bečky Slovanský ústav v dobách nacistické okupace, který se zabývá začleněním tohoto ústavu do Nadace Reinharda Heydricha a závěrečné vystoupení A. Míškové o arizaci univerzity, které ale podrobněji zpracovala pro výše komentovanou německou verzi sborníku.

Zásadní práci k osvětlení činnosti Nadace Reinharda Heydricha (RHS) je původně diplomová práce A. Wiedemanna, která vyšla doplněná jako *Die Reinhard- Heydrichs- Stiftung in Prag (1942- 1945)* v Drážďanech roku 2000, já jsem pracovala s českou verzí z roku 2003. Kniha podává detailní svědectví o vzniku nadace, její struktuře, personálním obsazení i vědeckém působení jejích hlavních činitelů a představuje RHS jako instituci na poli vědeckého výzkumu českého prostoru, která v úzkém spojení s pražskou německou univerzitou udávala směr tohoto bádání. Pracuje s archivními materiály z Národního archivu a Archivu ministerstva vnitra, se kterými jsem se seznámila při sběru materiálu pro svou bakalářskou práci o H. J. Beyerovi, který byl pověřencem pro vznik nadace a jedním z jejích hlavních představitelů.

Jako zdroj biografických informací o profesorech pražské německé univerzity jsem použila práci, kterou sestavili A. Míšková s M. Glettler *Prager Professoren 1938- 1948: zwischen Wissenschaft und Politik*. Čerpala jsem z příspěvků M. Zueckerta o Edmundu Schneewisovi a D. Krafta o Eugenu Ripplovi. Oba příspěvky seznamují s akademickou kariérou těchto vědců. V knize je i příspěvek týkající se Josefa Pfitznera, ovšem pro sepsání jeho medailonku jsem pracovala s další knihou A. Míškové, tentokrát ve spolupráci s V. Šustkem. Jedná se o titul *Josef Pfitzner a protektorátní Praha v letech 1939-1945. Deník Josefa Pfitznera: úřední korespondence s Karlem Hermannem Frankem*. Údaje jsem čerpala z první části knihy, kde je popsána životní dráha J. Pfitznera s důrazem na jeho působení na pražském magistrátu v době nacistické okupace. Životopisné údaje o E. Schwarzovi, W. Wostrem i J. Pfitznerovi včetně jejich stěžejních vědeckých prací jsem našla v klasické historiografické knize F. Kutnara a J. Marka *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví* v oddílu, která se týká německé historiografie v českých zemích. Osobnost profesora Wostreho přibližuje i příspěvek K. Hruzy *Wilhelm Wostry a Wilhelm Weizsaecker: vzorní mužové, řádní učenci a věrní synové vlasti?* z publikace uspořádané P. Soukupem a F. Šmahelem *Německá medievistika v českých zemích do roku 1945*

Blížeji jsem se seznámila s dvěma disertačními pracemi, které byly obhájeny na filozofické fakultě pražské Německé univerzity. První je disertace A. Willimka *Die Gestalt des heutigen Tschechen im sudetendeutschen Roman seit 1918*, která byla obhájena v akademickém roce 1938/39 a kterou jsem si vybrala pro detailnější rozbor z toho důvodu, že se týká sudetoněmeckého prostoru, což je nejčastější oblast zkoumání na filozofické fakultě NKU a také proto, že se k práci dochovaly i posudky vedoucího a oponentů. Druhou je disertační práce známé postavy nacistické okupační politiky v Protektorátu Čechy a Morava, vedoucího skupiny Tisk při Úřadu říšského protektora, W. W. von Wolmara. Ten ve své disertaci, která vyšla tiskem v roce 1943 v Drážďanech, popisuje pražskou univerzitu od svého založení v roce 1348 jako univerzitu německou a boj za uznání německého charakteru univerzity proti českým studentům jako hlavní poslání německých studentských spolků.

K situaci na říšských univerzitách vyšla kniha T. Ellweina *Die deutsche Universitaet Vom Mittelalter bis zur Gegenwart*. Těžiště práce sice leží v ranějším období, ale k situaci v Říši podává zajímavý obraz života studenta nejdříve formou shrnutí historických událostí a potom na příkladu vybraných dokumentů, které ilustrují poměry na říšských univerzitách od roku 1933 do konce války. Citované dokumenty jsou průřezem od říšských zákonů upravujících zaměstnávání židovských profesorů až po osobní vzpomínky studentů na jednotlivé univerzity v Říši.

Velice široce pojímá problematiku vysokého školství čtyřdílná edice *A history of the University in Europe*, třetí díl této série vyšel v roce 2004 a zabírá dobu od roku 1800 do roku 1945. Tato série je prací mezinárodního kolektivu autorů pod vedením W. Ruegga. Kniha se zabývá všemi aspekty univerzitního života, od struktury univerzit, studentů a jejich působení na univerzitách až k vývoji bádání v jednotlivých vědních oborech. Období druhé světové války je bohužel zmíněno až v epilogu a poněkud zevrubně. Pražská Německá univerzita je krátce zmíněna v kapitole o univerzitách v okupovaném území.

Z odborných periodik je nutné na prvním místě zmínit *Acta Universitatis Carolinae- Historia Universitatis Carolinae Pragensis (AUC- HUCP)*, který vydává Ústav dějin UK od roku 1960. Pro vyhledávání článků, které se týkají mého tématu, mi byla velkou pomocí bibliografie AUC- HUCP, která je v současnosti dovedena do roku 2010 a je ve třech dílech. První přehled vyšel ve 2. svazku XX. ročníku (1980) pro roky 1960- 1980, sestavili ho Jan Havránek a Marie Štemberková. Druhý přehled pro roky 1981- 1990 sestavila Jiřina Urbanová a vyšel ve 2. svazku XXXI. ročníku (1991). Třetí přehled je opět dílem J. Urbanové, vyšel v 1. svazku LI. ročníku (2011).

Německé univerzity se týká článek K. Kučery a M. Truce *Poznámky k fašizaci německé univerzity pražské z roku 1960*. Popisuje vývoj německé univerzity od dvacátých let, od Marešova zákona přes eskalace antisemitských nálad studentů, odchod části vyučujících do Říše v době mnichovské

konference až po okupaci a končí převzetím pražské univerzity do říšské zprávy v září 1939.

Pražské německé univerzitě v období druhé republiky se věnují i články P. Matese *K situaci na vysokých školách v období tzv. druhé republiky* z roku 1989 a článek V. Vomáčkové *Německá univerzita v Praze mezi Mnichovem a 15. březnem 1939* z roku 1963. Vomáčková popisuje univerzitu už ve třicátých letech zcela závislou na SdP a sudetské Němce (studenty i vyučující) za aktivní spolupracovníky Hitlera. Článek P. Matese popisuje vměšování do personálních záležitostí univerzity už na počátku roku 1939 ze strany československého ministerstva školství.

Německé univerzity přímo v době války se týká článek A. Míškové *Německá (Karlova) univerzita v Praze v letech druhé světové války*. Jde o českou verzi jejího příspěvku pro knihu *Universitaeten im nationaler Konkurrenz*.

Působení studentů NU před druhou světovou válkou se týkají články A. Chlupové *K volbě rektora a prvnímu otevřenému vystoupení nacistických studentů na německé univerzitě v Praze* z roku 1978 a V. Psotové *Fašizace německého studentstva a ohlas tohoto procesu mezi německými studenty v Československu* z roku 1980. Tento článek podrobně pojednává o vývoji německých studentských spolků v Německu od dvacátých let do převzetí moci nacisty a s časovým posunem i obdobný vývoj v Československu.

K působení Nadace Reinharda Heydricha vyšel článek A. Wiedemanna *Die Reinhard- Heydrich-Stiftung. Wissenschaft im Dienst der Germanisierung* v roce 2001. Jde o výtah z jeho knihy o RHS, která vyšla o rok dříve.

Článek N. Lohmann *Wilhelm Wostry und die „sudetendeutsche“ Geschichtschreibung bis 1938* z roku 2004 obsahuje kompletní Wostryho bibliografii seřazenou přehledně po jednotlivých letech.

Článek P. Šafaříka *List říšského protektora „Boehmen und Maehren“ v kontextu nacistické propagandy a soudobé sudetoněmecké historiografie* z roku 2004 podává zajímavé informace o protěžovaných historických

tématech i o angažovanosti jednotlivých historiků v tomto propagandistickém plátku.

Univerzit v Říši se týká článek K. Litsche *Nacistické rasové právní předpisy na německých vysokých školách v letech 1933- 35* z roku 1961. Popisuje postupné omezování židovských vyučujících od Zákona o obnovení úřednictva z povolání až po Norimberské zákony.

V periodiku Český lid publikoval v roce 1991 S. Šisler svůj článek *Vznik a formování nacistického slovanského bádání v Praze v letech 1940- 1943*. Šisler sleduje vznik instituce, která bude později nazvána jménem Reinharda Heydricha od počátečních návrhů univerzitního rektora W. Saureho na vznik Společenství pro výzkum jihovýchodní Evropy v roce 1940, přes práce na začleňování institutů německé i uzavřené české univerzity až slavnostnímu zahájení působení Nadace Reinharda Heydricha v červnu 1943.

Zásadním článkem k fungování a struktuře Nadace Reinharda Heydricha je článek Karla Fremunda *Heydrichova nadace- důležitý nástroj nacistické vyhlazovací politiky* ve Sborníku archivních prací z roku 1964. Přináší komentovanou edici pramenů převážně z Národního archivu k institutům nadace, stanovám a personálnímu složení.

Situaci na univerzitách a vysokých školách v Říši sleduje článek J. Peška *Nacifikace německých univerzit* v časopise Dějiny a současnost z roku 1995. Proces, který na říšských vysokých školách proběhl, nazývá „sebenacifikací“ a vyvrací tak po válce často opakované teze o násilím vnucených změnách nacistického režimu vůči říšským univerzitám.

Metodologie

Diplomová práce „Ostforschung na Německé univerzitě v Praze a nové obory ve světle disertačních prací obhájených na filozofické fakultě Německé univerzity v Praze“ tematicky navazuje na bakalářskou práci „H. J. BEYER a

filozofická fakulta Německé univerzity v Praze v letech 1939–1945², která měla za cíl osvětlit změny, které na pražské Německé univerzitě proběhly od konce třicátých let do konce druhé světové války. Mezi hlavní změny, které práce popsala, patřily personální změny, ať už rasové čistky v počátcích německé okupace, nebo postupné nahrazování politicky nespolehlivých vyučujících spolehlivými odborníky z Říše. Dále se práce věnovala Nadaci Reinharda Hedricha, vzorové instituci, která byla s pražskou univerzitou úzce spjata a vědecky se zabývala novými obory, které byly po březnu 1939 na pražské NKU zaváděny. Všechny tyto změny popsala bakalářská práce s pomocí osoby H. J. Beyera, který je zajímavým příkladem ambiciózního mladého vyučujícího, který se nerozpakuje využít všech výhod, které nový systém pro politicky uvědomělého člověka skýtá. Pro bakalářskou práci jsem pracovala s archivními materiály z Národního archivu v Praze, konkrétně s fondem ÚŘP a Státní tajemník při ÚŘP a s fondy Filozofická fakulta NU a Rektorát NU z Archivu UK.

Ve své diplomové práci „Ostforschung na Německé univerzitě v Praze a nové obory ve světle disertačních prací obhájených na filozofické fakultě Německé univerzity v Praze“ se soustředím na filozofickou fakultu NKU, protože jde o fakultu pražské německé univerzity, která je z hlediska obhájených disertačních prací pramenně nejlépe podchytitelná. Pro filozofickou fakultu NKU se totiž vedle seznamů disertací zpracovaných na základě dochovaných rigorózních protokolů dochovaly částečně i samotné práce a v některých případech i posudky pedagogů a přílohy, které studenti spolu s disertační prací odevzdávali.

Torzovitost archivních materiálů je největším úskalím výzkumu tohoto období. Na stavu archivního materiálu se podepsal zejména odvoz archiválií německými pracovníky archivu NKU na sklonku války v květnu 1945 i nepřehledná situace při přebírání budov a materiálu Německé univerzity. Výše uvedené se týká archiválií z celého období působení NU, ale materiály pro období 1940–1945 byly takto postiženy nejhůře.

Ostforschung

Ostforschung, tedy východní bádání, je vědní obor, který se zabývá výzkumem středovýchodu a jihovýchodu Evropy. Spojuje perspektivy několika vědních oborů- národnostně zaměřená geografie, sociologie a historie, rasové nauky, etnografie, kulturní dějiny a dějiny osídlení, pro komplexní výzkum výše zmíněné lokality a jejího obyvatelstva.

Vznik tohoto oboru je spojován se založením Semináře pro východoevropské dějiny a národopis na univerzitě v Berlíně roku 1902³. Další centra východního bádání vznikala na východě Německa, v Königsbergu to byl Institut pro východoevropské hospodářství a v roce 1918 založený Východoevropský institut ve Vratislavi. Během třicátých let se těžiště výzkumu tohoto ústavu, tak jako celého vědního oboru, posunulo od Ruska ke zkoumání Polska a Československa.

Východní bádání z perspektivy nacionálního socialismu je spojeno se jménem archiváře a historika A. Brackmanna, který vedl Pruský tajný státní archiv (PGSa) a na počátku třicátých let založil vyčleněním z tohoto archivu Publikationsstelle Berlin- Dahlem⁴. Tato instituce se zabývala sběrem materiálů zejména o polských vědcích a vědeckých institucích a o jejich vztahu k Německu, ale i o Pobaltí a Československu.

V průběhu druhé světové války se východní bádání přesunulo převážně na obsazená území. Po uzavření krakovské univerzity na podzim 1939 byl v následujícím roce v Krakově vytvořen Institut pro německou práci na Východě (Institut fuer deutsche Ostarbeit) se zaměřením na oblast Polska. Cílem ústavu byla podpora Velkoněmecké myšlenky a výzkum dějin Německu v Polsku⁵. Vedle sekcí zabývajících se hospodářstvím, dějinami a právem vznikly i sekce pro výzkum národnostní a rasové problematiky a otázky Židů. V Poznani byla po uzavření tamní univerzity v roce 1941 otevřena nová Říšská univerzita s Říšskou nadací pro německé východní bádání (Reichsstiftung fuer deutsche Ostforschung), která se stala vzorem pro strukturu pražské Heydrichovy nadace⁶. Poznaň se tak stala centrem německého bádání o

východním prostoru. Těžištěm výzkumu se stalo zkoumání polského obyvatelstva z národnostních a rasových hledisek pro účely přesídlení.

V Praze byla centrem východního bádání vedle Německé univerzity v roce 1943 založená Nadace Reinharda Heydricha (dále RHS).

Autorem původní myšlenky na založení pražské nadace pro jihovýchodní studium byl tehdejší rektor NKU W. Saure⁷, který návrh na zřízení takovéto vědecké instituce podal na říšské ministerstvo výchovy už v dubnu 1940.

⁸Počítal se začleněním vědeckých materiálů českých slovanských badatelských ústavů a jejich kontrolou německými vědci. Jednání o definitivní podobě a zejména o způsobu financování Nadace se ale protahovala, takže rektor Saure nestihl do konce svého funkčního období svůj návrh dovést k realizaci.

V únoru 1942 byl na pražskou NKU na Heydrichovu žádost povolán H. J. Beyer, odborník na otázky národnostního výzkumu, a byl pověřen předložit definitivní plán organizace. V červnu 1942 bylo rozhodnuto na uctění památky zastupujícího říšského protektora novou nadací pojmenovat jménem Reinharda Heydricha. Budování nadace bylo završeno v březnu 1943 a od července téhož roku začínají nadační ústavy pracovat.

Těžiště práce nadace spočívalo ve výzkumu Čech a Moravy z národnostního, kulturního, politického a hospodářského hlediska za účelem germanizace českého prostoru⁹ a ve výzkumu národů jihovýchodního prostoru. Pomocí rasových a národnostních výzkumů měl být zjištěn stav obyvatelstva vhodného k poněmčení. Další prioritou byl výzkum národního vývoje němectví.

S pomocí vědních oborů jako je historie, etnografie nebo toponomastika měl být dokázán po staletí trvající německý vliv v Čechách a na Moravě¹⁰.

Kromě vědeckého výzkumu vyvíjela Nadace publikační a přednáškovou činnost.

Nadace Reinharda Heydricha byla tvořena těmito ústav¹¹: Institut pro evropskou národovědu a pro psychologii národů (vedoucí H. J. Beyer, R. Hippus), Institut pro východoevropské duchovní dějiny (E. Winter), Institut pro český jazyk a literaturu (E. Rippl), Institut pro národopis Čech a Moravy

(E. Schneeweis, J. Hanika), Institut pro německé právo ve středovýchodní Evropě (W. Weizsaecker), Institut zemských dějin Čech a Moravy (H. Zatschek), Institut pro lidovou píseň a lidovou hudbu východní Evropy (G. Gesemann). Podle jmen vedoucích nadačních ústavů je vidět personální napojení na Německou Karlovu univerzitu, všichni vedoucí ústavů jsou profesory NKU. Napojení na Německou univerzitu je zřejmé i ze jména vedoucího Nadace, kterým byl rektor NKU A. Buntru.

Přes určitá omezení související s vyhlášením totální války v roce 1944 Nadace Reinharda Heydricha fungovala v Praze až do května 1945.

Disertační práce

Disertační práce je písemná vědecká práce, kterou předkládal uchazeč o titul doktor filozofie jako nutný předpoklad pro připuštění k rigorózním zkouškám. Nutnost předložit písemnou vědeckou práci poprvé zavedl rigorózní řád z roku 1872¹².

V době druhé světové války bylo možno studium na pražské Německé univerzitě ukončit diplomovou zkouškou pro psychology, zkouškou z učitelství pro střední školy nebo právě doktorskou zkouškou¹³. K ukončení studia rigorózními zkouškami se rozhodla jen malá část studentů, která pomýšlela na akademickou kariéru. Na české Karlově univerzitě to bylo ve dvacátých letech kolem 11 % studentů¹⁴, na německé univerzitě to zřejmě bude podobný poměr.

Rigorózní zkoušky skládal student ze dvou hlavních předmětů, přičemž z jednoho z nich odevzdal disertační práci a z jednoho vedlejšího předmětu. Požadovaná délka studia pro přihlášení k doktorským zkouškám se během války zkrátila z osmi na sedm semestrů¹⁵.

Jazykem prací filozofické fakulty Německé univerzity od počátku třicátých let je němčina, na rozdíl od české univerzity, která zřejmě nebyla natolik přísně nacionálně vyhraněná a ještě v akademickém roce 1938/39 přijala

kromě většiny českých disertací i tři práce psané německy a tři práce ve francouzštině¹⁶.

Spolu s disertační prací student před rigorózními zkouškami předkládal i okolkovaný, zpravidla jeden až třístránkový výtah z disertace, okolkované čestné prohlášení o samostatném vypracování disertační práce, a náležitosti s přihláškou ke zkouškám- osvědčení o státní příslušnosti, maturitní vysvědčení, vlastní stručný životopis rovněž s kolkem, výpis přednášek a rodný list.

Tyto náležitosti uchazeč odevzdal na děkanátu fakulty, odkud byla disertace zaslaná vedoucímu a oponentovi práce k posouzení a sepsání posudku.

Blíže zkoumaná disertační práce Antona Willimka byla tištěná na psacím stroji a ostatní přílohy byly psané rukou, ale ve zkoumaném období je častější že i přílohy jako životopis studenta a čestné prohlášení je psáno na stroji. Práce A. Willimka, má rozsah 133 stran, ale jsou i daleko rozměrnější disertace, například disertace W. W. von Wolmara byla vydána jako šestisetstránková kniha.

Nové obory na FF NKU

Pro sledování vývoje nových oborů, které byly na pražské Německé univerzitě zaváděny, jsou neocenitelným pramenem Seznamy osob a přednášek NU v Praze.

Nové obory na filozofické fakultě kopírovaly změny politického klimatu. Do popředí zájmu se dostaly rasové výzkumy, katedra „Rassenkunde“ byla vytvořena na každé říšské univerzitě. Na lékařské fakultě budoval Vídeňan Karl Thums Ústav pro dědičnou a rasovou hygienu, na přírodovědecké fakultě profesor Bruno Kurt Schultz Ústav pro rasovou biologii. Rasová studia byla pěstována už před první světovou válkou ve Švédsku, Velké Británii nebo Spojených Státech¹⁷, ale nacistický režim dal tomuto vědeckému oboru zcela nový rozměr.

Filozofická fakulta NKU zažádala prostřednictvím děkana K. M. Swobody o zřízení stolice Rassenkunde už v srpnu 1939. Ministerstvo pro vědu, výchovu a osvětu ovšem tuto žádost zamítlo s vysvětlením, že tato stolice bude zřízena na lékařské fakultě. V roce 1942 byl na filozofickou fakultu NKU povolán profesor drážďanské techniky Karl Valentin Mueller, aby založil Ústav pro sociální antropologii a národní biologii. O rok později byl na téže fakultě zřízen Ústav pro sociální a národnostní psychologii pod vedením Rudolfa Hippia a národnostní otázky Východu (Institut fuer Volkslehre und Nationalitaetenkunde) byly v roce 1942 svěřeny nové stolici pod vedením H. J. Beyera. Slavistický seminář se pod vedením G. Gesemanna na několik let změnil v Ústav pro výzkum východní a jižní Evropy, ovšem provedené změny měly jen formální charakter a v roce 1944 byl opět přejmenován na Slavistický seminář. Mezi další univerzitní instituty, které zkoumaly metodami ostforschung české země nebo prostory dál na východ patřil Seminář pro východoevropské duchovní dějiny (Seminar fuer osteuropaische Geistesgeschichte) pod vedením E. Wintera, Ústav pro lidové bádání (Institut fuer Volksforschung), vedený W. Czaikou, Seminář pro německý národopis (Seminar fuer deutsche Volkskunde) pod vedením G. Jungbauera, nebo oddělení pro východoevropské dějiny v rámci historického semináře, které vedl J. Pfitzner.

Rasově a národnostně orientovaná témata se objevují i v nově¹⁸zavedených společných přednáškách pro posluchače všech fakult. Tyto přednášky personálně zajišťovali převážně vyučující z filozofické fakulty a každý semestr se nějakým tématem zapojili rasoví a národnostní odborníci. Tak například K. V. Mueller vedl přednášku „Význam podílu německé krve u sousedních jižních a jihovýchodních národů se zvláštním zaměřením na Čechy“

Pražská univerzita se tak stala, alespoň po formální a organizační stránce, centrem pro rasový výzkum a výzkum východního prostoru. Nacistické úřady těmto novým oborům přikládaly mimořádnou důležitost a Praha se stala jejich centrem právě pro naléhavost rasové a přesídlovací politiky v tomto prostoru.

S pomocí těchto nových oborů totiž mělo být prozkoumáno české obyvatelstvo a určeno, nakolik je schopno germanizačního procesu.

Naprosto novým oborem na filozofické fakultě byla žurnalistika. Styku s tiskem a sdělovacími prostředky byla nacistickým režimem přisuzována významná role, tudíž se tento obor zaváděl v souladu s představami ministerstva propagandy na všech říšských univerzitách.

Novinkou bylo i zavedení povinné tělesné výchovy. Možnost sportovat v rámci vysokoškolských klubů měli studenti již před válkou, ale v roce 1939 byla zavedena povinnost absolvovat první tři semestry kurzy sportovní výchovy. V prvním semestru box pro studenty a gymnastika a tanec pro studentky, poté atletický víceboj a střelba z malorážky pro studenty i studentky (!) a ve třetím semestru týmové sporty a plavání¹⁹. Kromě sportovních odvětví bylo předepsáno i jednotné sportovní oblečení pro studenty. Potvrzení o absolvování tělesné výchovy bylo nezbytné pro postup do čtvrtého semestru.

Nová správní a organizační struktura NKU

Dne 2. srpna 1939 podepsal A. Hitler rozhodnutí o převzetí německých vysokých škol v Protektorátě Čechy a Morava do říšské správy. Tímto dokumentem byla Německá univerzita v Praze s pražskou a brněnskou německou technikou vyčleněna z protektorátní správy a zařazena od 1. září 1939 pod správu říšského ministerstva školství²⁰. Bylo změněno i jméno univerzity, z Německé univerzity (platné od roku 1920) na Německou Karlovu univerzitu, (Deutsche Karls-Universität). Na konci měsíce srpna došlo k převzetí historických univerzitních insignií v budově protektorátního ministerstva školství. Už po březnové okupaci a vzniku Protektorátu bylo na pražské Německé univerzitě po vzoru říšských univerzit zavedeno nové rozdělení vysokoškolské správy.

Vyučující byli sdruženi v národně socialistické organizaci Svaz docentů (NS- Dozentenbund), kromě docentů do svazu patřili samozřejmě i

profesoři a asistenti. Vedoucího Svazu docentů jmenoval ministr školství po dohodě s rektorem univerzity. Do kompetence Svazu docentů patřila zejména jednání o personální politice na Německé univerzitě.

Hlavním představitelem univerzity byl rektor, který ovšem nebyl volen, ale jmenován říšským ministrem pro vědu, výchovu a osvětu. Mezi jeho práva patřilo navrhnout ministrovi ke jmenování prorektora a děkany.

Pouze poradním orgánem rektora byl Akademický senát, který se skládal z vedoucích Svazu docentů a Svazu studentů, prorektora, děkanů a dvou dalších členů Svazu docentů, které povolával rektor univerzity.

V čele každé fakulty stál děkan, s fakultním výborem jako poradním orgánem.

Dne 1. dubna 1940 byla pro dohled nad vysokými školami zřízena funkce kurátora německých vysokých škol v Praze. Šlo o další zásah do zbytků univerzitní autonomie. Univerzitní rektor směl s říšským ministerstvem pro vědu komunikovat pouze prostřednictvím osoby kurátora, ten měl dále na starosti dohled nad finančním hospodářstvím a majetkem a vnější správu ústavů, seminářů a klinik a konečně právní zastupování univerzity i techniky.

Studenti byli sdruženi ve Studentském svazu, (NS- Studentenbund), v této zastřešující organizace studentských spolků byli zapsáni pouze studenti německého původu. Studentské spolky s jiným než nacionálně socialistickým zaměřením byly rozpuštěny a svobodné vytváření studentských spolků bylo zakázáno.

Nové obory na filozofické fakultě Německé univerzity v Praze na příkladu obhájených disertačních prací v období akademického roku 1938/39 až 1944/45

Pro představení nových oborů a témat, která byla po patnáctém březnu 1939 na pražské Německé univerzitě akcentována, jsem sledovala disertační práce, které byly na filozofické fakultě pražské NU obhájeny. Uchazeč o titul doktora filozofie byl podle rigorózního řádu povinen předložit vědeckou práci na zadané téma, teprve po uznání této disertační práce mohl být připuštěn k rigorózním zkouškám. Disertační práce jsou jakousi výkladní skříní každé fakulty, jde z nich usuzovat na zaměření a vůbec směřování bádání na každé fakultě. Svá studia zakončí disertační prací jen zlomek zapsaných studentů, je to ovšem ta část studentů, která může pomýšlet na vědeckou kariéru, disertace jsou tedy tím nejrepresentativnějším výstupem práce těch, kteří jsou elitou mezi studenty. Filozofická fakulta je pro pozorování nových oborů vhodná z toho důvodu, že je, kromě přírodovědecké fakulty, která se roku 1920 oddělila právě od fakulty filozofické, jedinou fakultou pro kterou jsou zdokumentované seznamy obhájených disertačních prací na základě dochovaných protokolů z rigorózních zkoušek.

Po výběru disertačních prací s tematikou nových oborů se zaměřím na otázku původu doktorandů, které rozdělím podle místa jejich narození, rozeberu témata jejich disertací, zaměřím se na vyučující fakulty, kteří tyto práce zadávali nebo na ně vypracovávali oponentské posudky a nakonec se budu věnovat i poměru žen mezi autory těchto vybraných prací.

Ve zkoumaném časovém období, tedy v akademickém roce 1938/39 až 1944/45 bylo na filozofické fakultě Německé univerzity v Praze obhájeno celkem 458 disertačních prací. Počet prací rozepsaných na jednotlivé roky je vidět v následující tabulce:

Tabulka č. 1 Počet disertačních prací

ak. rok	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
počet prací	88	81	96	54	18	38	83

V roce 1938/39 to bylo osmdesát osm prací, v následujícím roce se počet disertací držel na téměř stejné úrovni. V roce 1940/41 počet obhájených disertací kulminuje- tento rok bylo obhájeno devadesát šest disertačních prací, v následujících letech klesá až na nejnižší počet osmnácti prací v roce 1942/43 a poté opět stoupá, aby se v akademickém roce 1944/45 opět téměř vyrovnal předválečnému stavu.

Nejdříve jsem z celkového počtu disertací vybrala práce s „nacistickou“ tematikou. K rozpoznání inkriminovaných prací jsem si stanovila v první řadě geografický klíč. Vybrala jsem všechny práce, které se týkají prostoru německých zemí, českých zemí nebo takzvaného východního prostoru a to ve všech časových obdobích. Dále to byly práce, které se týkaly osobností nebo jevů s tímto geografickým regionem spjatých.

Vybrané disertační práce

Tabulka č. 2 Vybrané práce s tematikou nových oborů

ak. rok	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
počet NS prací	59	42	58	33	7	25	57
tj. procent ze všech prací	67%	52%	60%	61%	39%	66%	69%

Celkem jsem vybrala dvě stě osmdesát jedna prací, tj. šedesát jedna procent z celkového počtu čtyř set padesáti osmi disertací. Z této tabulky je vidět, že se počet nacisticky orientovaných disertačních prací po celé sledované období držel mírně přes šedesát procent z celkového počtu obhájených prací. Jestliže pro předválečný rok 1938/39 bylo vybráno padesát devět prací z celkového počtu osmdesáti osmi, tj. šedesát sedm procent, pro závěrečný rok války šlo o 57 prací z celkových osmdesáti tří prací, což je šedesát devět procent. Jedinou výjimkou je akademický rok 1942/43, kde je nízké procentuální zastoupení prací s nacistickým tématem dáno příliš malým počtem celkově obhájených prací, což zkresluje vybrané údaje.

Následuje výčet vybraných disertačních prací seřazených podle jednotlivých roků, uvádím příjmení a jméno autora, datum a místo narození, název práce, český překlad názvu a jméno vedoucího práce a oponenta. Číslování jsem k pracím přidala pro usnadnění orientace.

1938/ 1939

1. ROSEZIN Siegfried, nar. 16. 6. 1915 Božanov

„Die Ortsnamen des Bezirkes Braunau“

Schwarz- Jungbauer²¹

2. WELSER Thusnelda, nar. 24. 12. 1914 Mnich

„Die Flurnamen des Gerichtsbezirkes Bensen“

Schwarz- Jungbauer²²

3. STORCH Helmut, nar. 10. 3. 1916 Bělá
„Die Flurnamen des Gerichtbezirkes Leitmeritz“
Schwarz- Jungbauer²³
4. HEISINGER Wilhelm, nar. 19. 11. 1914 Cheb
„Die Egerer Klostersteuerbuecher als Quellen fuer die Bevoelkerungs- und
Wirtschaftsgeschichte des Egerlandes im spaeten Mittelalter“
Wostry- Pfitzner²⁴
5. VAJNER Hans, nar. 14. 5. 1903 Vídeň
„Die vor- und fruehgeschichtliche Besiedlung des Prager Bodens“
Franz- Wostry²⁵
6. FISCHER Margarete, nar. 15. 4. 1912 Praha
„Die Flurnamen des Egerer Gerichtbezirkes und ihre Auswertung fuer die
Siedlungsgeschichte“
Schwarz- Jungbauer²⁶
7. EGERER Rotraut, nar. 20. 7. 1914 Žatec
„Ortsnamen und Besiedlung des politischen Bezirkes Tepl“
Schwarz- Jungbauer²⁷
8. KUSEBACH Kurt, nar. 23. 7. 1917 Blíževedly
„Forschungen zur Herkunftsfragen der Buerger boehmischer Staedte im
Mittelalter bis zu den Hussiten
Pfitzner- Wostry²⁸
9. GANS Hans, nar. 7. 7. 1913 Pavlovice
„Die Flurnamen des Kreises Freiwaldau, Ostsudetenland“
Schwarz- Jungbauer²⁹
10. SKANDERA Walentine, nar. 1. 5. 1915 Ostrava
„Die Ortsnamen des Ostrau- Karwiner Kohlenbeckens“
Liewehr- Gesemann³⁰
11. KRIESCH Rudolf, nar. 23. 9. 1915 Doupov
„Die Ortsnamen des politischen Bezirkes Kadden
Schwarz- Jungbauer³¹
12. GERLICH Wilhelm, nar. 23. 9. 1915 Svitavy
„Die Geschichte der Familie Henlein“

Zatschek- Ernstberger³²

13. REHM Hugo, nar. 4. 5. 1916 Teplice- Šanov

„Das Werden deutschen Siedlungsbodens im Teplitz- Schoenauer Kreise“

Liewehr- Gesemann³³

14. MUENCHHAUSEN Elisabeth, nar. 2. 11. 1915 Mikulov

„Deutsches Sprachgut im maehrischen Volkslied“

Liewehr- Gesemann³⁴

15. SCHOEFFL- BORSTENDOERFER Ado, nar. 12. 2. 1913 Žatec

„Die Tschechen und die Bismarckische Reichsgruendung 1866- 1871“

Pfitzner- Wostry³⁵

16. SCHLINGER Ernst, nar. 12. 7. 1913 Doudleby

„Johann Georg August Wirth und die deutsche Frage in der ersten Haelfte des
19. Jahrhunderts

Ernstberger- Wostry³⁶

17. BEIERL Leopold, nar. 12. 9. 1915 Mikulov

„Das Brot in Glaube und Brauch im Sudetenland“

Jungbauer- Schwarz³⁷

18. PAWLOFSKY Walter, nar. 14. 12. 1913 Horní Benešov

„Panslawistische Stroemungen in den Jahren 1867- 1871

Pfitzner- Ernstberger³⁸

19. SEEMAN Otto, nar. 17. 9. 1913 Novosedly

„Die Flurnamen des politisches Bezirkes Nikolsburg“

Schwarz- Jungbauer³⁹

20. FLORL Paul, nar. 21. 10. 1914 Vejprty

„Die Orts- und Flurnamen des politischen Bezirkes Pressnitz

Schwarz- Jungbauer⁴⁰

21. SCHELLBERGER Lindgard, nar. 18. 6. 1916 Hostinné

„Herkunft und Biegung der fremden Eigennamen den wichtigsten
altschechische Denkmalen

„Liewehr- Gesemann⁴¹

22. KUBEŠ Maria, nar. 10. 8. 1914 Rumburk

„Das aelteste erhaltene Kaadner Stadtbuch von BI. AI- BXX“

- Zatschek- Wostry⁴²
 23. SCHMIDT Erich, nar. 12. 5. 1914 Žatec
 „Die Flurnamen des politischen Bezirkes Saaz“
 Schwarz- Jungbauer⁴³
24. JANKOWSKY Otto, nar. 19. 11. 1914 Vídeň
 „Die Flurnamen des Westschoenhengstes“
 Schwarz- Jungbauer⁴⁴
25. FRANKE Theodor, nar. 27. 5. 1914, Rychnov
 „Die Ortsnamen des ehemalige politisches Bezirk Senftenberg
 Schwarz- Jungbauer⁴⁵
26. WILLIMEK Anton, nar. 5. 12. 1909 Svitavy
 „Die Gestalt des heutigen Tschechen im sudetendeutschen Roman seit 1918“
 Jungbauer- Schwarz⁴⁶
27. KOBER Ruudolf, nar. 10. 4. 1915 Litoměřice
 „Die Flurnamen des Bezirkes Lowositz“
 Schwarz- Jungbauer⁴⁷
28. TURON Marie, nar. 14. 12. 1913 Karvinná
 „Beitraege zur Lautlehre des slawischen Idioms im Teschner Gebiet“
 Liewehr- Gesemann⁴⁸
29. MITSCH Alfred, nar. 3. 8. 1914 Bruntál
 „Die Kirchen in Maehren und Schlesien vor der Reformation“
 Pfitzner- Wostry⁴⁹
30. LAITL Franz, nar. 30. 3. 1915 Šternberk
 „Der alttschechische Aesop“
 Liewehr- Gesemann⁵⁰
31. KIRSCHNER Ferdinand, nar. 3. 7. 1911 Honsberk
 „Leoš Janáček- Gabriela Preissová: Její pastorkyňa“
 Becking- Rippl⁵¹
32. ZAHN Walter, nar. 16. 1. 1916 Prunéřov
 „Untersuchungen ueber die Funktion des Verbalaspekts im Tschechen“
 Liewehr- Gesemann⁵²
33. HAJEK Eleonore, nar. 22. 5. 1915 Chabařovice

- „Die Hofkapelle der Přemysliden bis 1253
Zatschek- Wostry⁵³
34. DREYHAUSEN Walter von, nar. 25. 5. 1913 Teplice- Šanov
„Die ältesten Steinkreuze Böhmens in Wort und Bild“
Jungbauer- Schwarz⁵⁴
35. LUSER Alfred, nar. 4. 6. 1914 St. Poelten
„Die Donaufagen von Passau bis Pressburg“
Jungbauer- Schwarz⁵⁵
36. RICHTER Wilhelm, nar. 22. 11. 1911 Střekov
„Das Rosenberger Buch (Ein alttschechisches Rechtsdenkmal)“
Liewehr- Gesemann⁵⁶
37. STUMMER Lieselotte, nar. 4. 5. 1915 Klosterneuburg
„Das erste Jahrzehnt der Zeitschrift Zlatá Praha“
Rippl- Gesemann⁵⁷
38. ROBITSCHKEK Elisabeth, nar. 9. 6. 1914 Habersbirk
„Die Slowakei in der tschechischen Belletristik des 19. und 20. Jahrhunderts“
Rippl- Gesemann⁵⁸
39. ROEDL Marie, nar. 16. 3. 1916 Žatec
„Die Hochzeitsbrauche der Sudetendeutschen“
Jungbauer- Schwarz⁵⁹
40. EISERT Johann, nar. 20. 5. 1916 Horní Jindřichov
„Die Sprache der Glossen der St. Georgshandschrift
Liewehr- Gesemann⁶⁰
41. BEZDIECZKA Georgine, nar. 11. 4. 1915 Zistersdorf
„Die Funktionen der Verbalaspekts bei Jaroslav Durych
Liewehr- Gesemann⁶¹
42. DRACHSLER Ilse, nar. 30. 9. 1914 Klimkovice
„Osterbrauchtum im sudetendeutschen Raum“
Jungbauer- Schwarz⁶²
43. MAYER Marie, nar. 16. 5. 1914 Nový Bohumín
„Das tschechische und slowakische Dorfdrama“
Rippl- Gesemann⁶³

44. KOERTEL Erhard, nar. 3. 3. 1916 Benešov nad Ploučnicí
 „Volksnahheit Karel Havlíčeks“
 Rippl- Gesemann⁶⁴
45. NIESSNER Mira, nar. 25. 6. 1915 Adamov
 „Das Interesse der tschechischen Prosaschriftsteller an der Slowakai in der 2.
 Haelfte des 19. Jahrhundertets“
 Rippl- Gesemann⁶⁵
46. KAHLER Hugo, nar. 9. 10. 1914 Velká Ves u Broumova
 „Die Gerichtssaalberichterstattung in der Národní Listy vor 1900“
 Rippl- Gesemann⁶⁶
47. MOESCHL Anton, nar. 16. 4. 1911 Tanvald
 „Die Reisebeschreibung in der neutschechischen schoenen Literatur“
 Rippl- Gesemann⁶⁷
48. RAKOUSKY Johann, nar. 25. 2. 1916 Velké Bošany
 „H. Ibsens Einfluss an der tschechische Drama
 Rippl- Gesemann⁶⁸
49. SCHOEBERL Elena, nar. 31. 6. 1917 Trento
 „Die tschechische und die deutsche Weidmannssprache
 Rippl- Gesemann⁶⁹
50. RICHTER Erich, nar. 23. 3. 1913 Theresienfeld u Maršova
 „Tschechische Lehnwörter aus dem Alt- und Mittelhochdeutschen“
 Liewehr- Gesemann⁷⁰
51. BARTL Leo, nar. 15. 9. 1917 Ruda nad Moravou
 „Die tschechischen Bauernregeln vergleichend dargestellt“
 Schneeweis- Liewehr⁷¹
52. OCHSNER Johann, nar. 24. 11. 1915 Opava
 „Die psychologische Roman bei Božena Němcová“
 Rippl- Gesemann⁷²
53. RYJACZEK Charlotte, nar. 26. 12. 1913 Praha
 „Der Gebrauch des Bindewortes in Jaroslav Durychs Wallensteintrilogie“
 Liewehr- Gesemann⁷³
54. SCHNEIDER Emil, nar. 17. 9. 1913 Staré Město na Moravě

„Politische, religiöse und soziale Fragen bei Karel Havlíček, Karel Sabina und Svatopluk Čech“

Rippl- Gesemann⁷⁴

55. MAERZ Josef, nar. 11. 4. 1915 Bernartice

„Die Sprache des Taborer Schwarzen Buches“

Liewehr- Gesemann⁷⁵

56. TRUMPF Valerie, nar. 13. 2. 1915 České Budějovice

„Der Lohnarbeit in der tschechisches Vorkriegsprosa“

Rippl- Gesemann⁷⁶

57. KUBITSCHEK Alois, nar. 3. 12. 1913 Libavá

„Leben und Werk des Josef Vlastimil Kamarýt“

Rippl- Gesemann⁷⁷

58. KORKISCH Erhard, nar. 29. 12. 1914 Moravská Třebová

„Die Sprache des aeltesten Stadtbuches von Maehrisches Truebau (1373-1554)“

Schwarz- Jungbauer⁷⁸

59. KUNTSCHIK Viktor, nar. 23. 4. 1914 Heřmanice

„Volkszugehoerigkeit und Namenhebung der Liechtensteinischen Hinterssasen nach dem Nikolsburger Urbar vom Jahre 1414“

Zatschek- Wostry⁷⁹

1939/ 1940

60. SCHRAMM Johann, nar. 8. 4. 1911 Nový Bohumín

„Der nationale Gedanke der Polen im Mittelalter“

Pfitzner- Wostry⁸⁰

61. STEINERT Josef, nar. 18. 3. 1916 Blatno u Chomutova

„Wirtschaftsgeschichte der Herrschaft Komotau zur Zeit des 30Jaehr. Krieges“

Pfitzner- Wostry⁸¹

62. TUERNER Franz, nar. 27. 6. 1917 Vršany

„Hans Grimm: Volk ohne Raum“ (Hans Grimm: Národ bez území)

Jungbauer- Schwarz⁸²

63. RITT Elisabeth, nar. 28. 1. 1917 Přísečnice
 „Die Ortsnamen des Karlsbader Bezirkes“
 Schwarz- Jungbauer⁸³
64. SIKOR Karl, nar. 25. 9. 1915 Karlovice
 „Hans Watzliks Werk“
 Jungbauer- Schwarz⁸⁴
65. HANISCH Wilhelm, nar. 29. 7. 1915 Rokytnice
 „Die Einwohnerschaft von Rokytnitz 1636- 1939 Eine volksgeschichte
 Untersuchung“
 Zatschek- Wostry⁸⁵
66. PEINL Bruno, nar. 17. 9. 1916 Brněnec
 „Die Flurnamen im Ostteile des.....“
 Schwarz- Jungbauer⁸⁶
67. SCHMID Kurt, nar. 18. 1. 1914 Horní Lipová
 „Familiennamen der ehemaligen Lichtensteinschen Herrschaften Nikolsburg,
 Lundenburg, Feldsberg und Duernholz aus dem Nikolsburger Urbar vom Jahre
 1414“
 Schwarz- Jungbauer⁸⁷
68. PELZL Erich, nar. 12. 2. 1916 Uničov
 „Die Flurnamen des Kreises Sternberg“
 Schwarz- Jungbauer⁸⁸
69. SLAFKOFŠKY Ludwig, nar. 23. 9. 1916 Levoča
 „Wandlungen des Volksbewusstseins bei den Zipser Deutschen im
 19.Jahrhundert“
 Wostry- Ernstberger⁸⁹
70. ROESEL Hubert, nar. 12. 1. 1917 Choustníkovo Hradiště
 „Die Ortsnamen des politischen Bezirkes Náchod“
 Rippl- Bittner⁹⁰
71. FLORER Karl, nar. 19. 11. 1915 Vejprty
 „Studenten aus Sudetenlaendern an den deutschen Universitaeten im
 Mittelalter“
 Zatschek- Wostry⁹¹

72. SCHOEBEL Ilse, nar. 18. 12. 1913 Litoměřice
 „Die Flurnamen des Gerichtbezirkes Tetschen“
 Schwarz- Jungbauer⁹²
73. LUKAS Berta, nar. 31. 5. 1916 Znojmo
 „Die Ortsnamen des ehemaligen Bezirkes Nikolsburg“
 Schwarz- Jungbauer⁹³
74. MEISSNER Johannes, nar. 12. 11. 1918 Těšín
 „The Times und die Sudetendeutsche Frage vom Zeitpunkte des Anschlusses
 Oesterreichs and as Reich bis zum Befreiung des Sudetenlandes“
 Rotter- Schwarz⁹⁴
75. WAGNER Klement, nar. 22. 10. 1913 Nižní Medzev
 „Das voelkische Erwachen des Zipser Deuschturns“
 Pfitzner- Wostry⁹⁵
76. HIRSCHMANN Walter, nar. 13. 2. 1916 Jablonec nad Nisou
 „Die Familiennamen des ehemalien Bezirkes Gablonz a. N.“
 Schwarz- Jungbauer⁹⁶
77. STICH Karl, nar. 2. 12 1916 Praha
 „Das Urbar der Herrschaft Bischofteinitz- Zetschowitz“
 Wostry- Ernstberger⁹⁷
78. BOROWIČKA Elisabeth, nar. 17. 8. 1916 Podmokly
 „Das Kind im Volksglauben und Volksbrauch der Tschechen“
 Schneeweis- Rippl⁹⁸
79. KOSKA Felicitas, nar. 27. 9. 1916 Chabařovice
 „Karbitz und der Braunkohlenbergbau“
 Pfitzner- Wostry⁹⁹
80. REIM Walter, nar. 22. 9. 1916 Bílý Kámen
 „Das Brauchtum in der Iglauer Sprachinsel“
 Jungbauer- Schwarz¹⁰⁰
81. HELLER Friedrich, nar. 5. 4. 1915 Istanbul
 „Zur kunstgeschichtlichen Stellung Killian Ignaz Dientzenhofers“
 Swoboda- Gotsmilch¹⁰¹
82. LOEWE Wilhelm, nar. 20. 2. 1916 Hrob

„Das sudetendeutsche Drama der letzten zwanzig Jahre“
Jungbauer- Schwarz¹⁰²

83. OLBRECHT Heinrich, nar. 2. 6. 1916 Fryštát

„Ladislav Stroupežnický, sein Leben und Werk“
Rippl- Bittner¹⁰³

84. ZEMANEK Hermelinde, nar. 3. 8. 1914 Nový Jičín

„Die aeltesten tschechischen Legenden“
Rippl- Hofmann¹⁰⁴

85. KLIMESCH Karl, nar. 3. 12. 1916 Otovice

„Stilkunst Zikmund Winters“
Rippl- Bittner¹⁰⁵

86. FISCHER Luise, nar. 7. 6. 1916 Berlin

„Sudetendeutsche Frauendichtung“
Jungbauer- Schwarz¹⁰⁶

87. BEIER Alfred, nar. 26. 4. 1915 Leskavec

„Woerter und Sachen zur tschechischen Volkstracht“
Schneeweis- Rippl¹⁰⁷

88. HIRMKE Anton, nar. 16. 12. 1916 Břeclav

„Das alldeutsche Tagblatt im Kampf um Grossdeutschland“
Ernstberger- Zatschek¹⁰⁸

89. Dr. Ing. Goldberg Robert, nar. 12. 7. 1908 Varnsdorf

„Flottenfrage und Risikogedanke 1912- 1914“
Ernstberger- Pfitzner¹⁰⁹

90. FISCHER Josef, nar. 16. 10. 1915 Nemanice

„Die Tracht der Choden (Woerter und Sachen)“
Schneeweis- Rippl¹¹⁰

91. RUBIK Emilie, nar. 16. 12. 1917 Chomutov

„Das tschechische Volkshumor“
Rippl- Bittner¹¹¹

92. REPPER Walter, nar. 13. 5. 1917 Moravský Písek

„Studien ueber maehr. Walachei (mit besonderer Beruecksichtigung des Wal.
Holzhauses)“

- Schneeweis- Rippl¹¹²
93. SCHILLER Rudolf, nar. 15. 11. 1915 Blšany
„Bohems Arbeiterstand im Revolutionsjahre 1848“
Pfitzner- Wostry¹¹³
94. SACHSE Brunhilde, nar. 12. 9. 1915 Jihlava
„Geschichte der Beziehungen zwischen Ungarn und den Boehm. Laendern bis
1215“
Zatschek- Wostry¹¹⁴
95. HOLIK Bruno, nar. 10. 9. 1918 Jihlava
„Die Volksnahrung im Sudetenraum“
Jungbauer- Schwarz¹¹⁵
96. TURBER Franz Josef, nar. 18. 12. 1914 Planá
„Der Voelkerbund und die tschechische Presse im Jahre 1918/19“ (Národní
spolek a český tisk v roce 1918/19)
Wostr- Ernstberger¹¹⁶
97. TSCHOCHNER Paul, nar. 24. 12. 1916 Nepomyšl
„Die Stellungnahme der tschech. Presse zu deutsch- franzoesischen Krieg
1870-71“
Wostry- Ernstberger¹¹⁷
98. MACH Otto, nar. 20. 9. 1917 Brno
„Die volksnahheit Josef Jahodas“
Rippl- Bittner¹¹⁸
99. MUELLER Johann, nar. 16. 5. 1917 Schoenbach
„Das Egerlaender Schrifttum seit der Jahrhundertwende“
Jungbauer- Schwarz¹¹⁹
100. ZENNER Josef, nar. 25. 6. 1918 Nový Jičín
„Die walachische Volkstracht, eine volkskundliche Untersuchung“
Schneeweis- Rippl¹²⁰
101. SCHLOSSER Hans, nar. 24. 9. 1913 Silberbach
„Volkskundliche Studium zum Bauernhaus und zur Volkstracht in Zuberec in
der Orava“
Schneeweis- Rippl¹²¹

1940/41

102. HEUTTL Ernst, nar. 16. 9. 1912 Loket

„Todesvorzeichen. Ein Beitrag zur Volkskunde der Sudeten- und Karpatendeutschen“

Jungbauer- Schwarz¹²²

103. ROTTER Margaretha, nar. 20. 4. 1916 Frývaldov

„Landwirtschaftliche Wortgeographie in den Sudetenlaendern“

Schwarz- Trunz¹²³

104. WIEDEN Martha, nar. 16. 8. 1917 Theresienfeld

„Die Hofkapelle der Přemysliden von 1253- 1306“

Zatschek- Wostry¹²⁴

105. KRAUS Heinrich, nar. 22. 10. 1913 Žandov

„Die Flurnamen der Gerichtbezirke Koenigswart und Marienbad und ihre Auswertung fuer die Siedlungsgeschichte“

Schwarz- Trunz¹²⁵

106. ZIEGLER Rudolf, nar. 14. 6. 1917 Velká Hleďsebe

„Beitraege zur sudetendeutschen Wortgeographie“

Schwarz- Trunz¹²⁶

107. RETSCHEK Ernst, nar. 12. 7. 1916 Opava

„Die Erneuerung des hymnischen Stils aus dem Mythos des Volkes. Zur hymnischen Lyrik der Letzten Jahre“

Trunz- Schwarz¹²⁷

108. PUHMANN Peter, nar. 16. 5. 1916 Lišřany

„Die Flurnamen des Gerichtbezirkes Weseritz“

Schwarz- Trunz¹²⁸

109. JANKA Paul, nar. 31. 6. 1916 Holýřov

„Flurnamen der ehemaligen Gerichtbezirke Staab, Wiesengrund und Tuschkau“

Schwarz- Trunz¹²⁹

110. WENISCH Rudolf, nar. 23. 4. 1919 Radonice

- „Das Saazer Buergerbuch 1583- 1726. Bevoelkerungsgeschichte Betrachtung“
Wostry- Zatschek¹³⁰
111. DOMES Aurelia, nar. 22. 6. 1915 Opava
„Theoderich d. Grosse in volksgeschichtlicher Schau“
Zatschek- Pirchan¹³¹
112. EBERT Maria, nar. 28. 6. 1917 Mariánské Lázně
„Das Nationalitaetverhaeltnis Boehmens in vorhussitischer Zeit“
Zatschek- Wostry¹³²
113. GAUSMUELLER Sophie, nar. 9. 1. 1918 Aš
„Das Volksbewusstsein der Ungarn in Mittelalter“
Zatschek- Ernstberger¹³³
114. KAMENITSCHKEK Gertrud, nar. 26. 6. 1918 Šumperk
„Die Rueckbedrohung des Reiches als Grundzug der Deutschlandpolitik
Frankreichs von 843- 1914“
Zatschek – Ernstberger¹³⁴
115. HANKE Alfred, nar. 6. 5. 1918 Ústí nad Labem
„Die Entwicklung der nationalen Bewegung in Aussig von 1848- 1914“
Wostry- Ernstberger¹³⁵
116. GEBAUER Alene, nar. 7. 8. 1918 Praha
„Die Frauengestalten in den sudetendeutschen und tschechische Maerchen“
Jungbauer- Schwarz¹³⁶
117. UTISCHILL Dorothea, nar. 6. 7. 1918 Jablonecké Paseky
„Die Gestalt des heiligen Wenzel in der tschechischen Literatur des 19.
Jahrhunderts“
Rippl- Schneeweis¹³⁷
118. ETTEL Ernst, nar. 18. 12. 1918 Cheb
„Beitraege zur Siedlungsgeschichte des Egerer Kreises unter besonderer
Beruecksichtigung der Orts- und Flurnamen“
Pfitzner- Wostry¹³⁸
119. DIETRICH Helmut, nar. 29. 9. 1917 Cheb
„Die tschechische Presse in ihrer Stellungnahme zum Nationalsozialismus“
Wostry- Ernstberger¹³⁹

120. IRGANG Karl, nar. 17. 11. 1913 Bezručice
 „Deutsche Beurkundungsaugen der boehmischen Herrscherurkunden bis Wenzel I. (1235)“
 Zatschek- Wostry¹⁴⁰
121. GERBER Josef, nar. 19. 2. 1916 Frančina Hut'
 „Sudetendeutsche Kampfdichtung als Beitrag zum Befreiungskampf“
 Jungbauer- Schwarz¹⁴¹
122. LUKAS Adolf, nar. 24. 8. 1918 Litoměřice
 „Die Sudetenlaender im Altertum“
 Wostry- Ernstberger¹⁴²
123. SCHINDLER Ehrenfried, nar. 15. 8. 1914 Přisečnice
 „Kramář und der Panslawismus“
 Pfitzner- Ernstberger¹⁴³
124. EIGL Johann, nar. 26. 5. 1919 Jihlava
 „Volksrechtliches im sudetendeutschen Sagenschatz“
 Jungbauer- Schwarz¹⁴⁴
125. HOHLWECK Hubert, nar. 11. 7. 1920 Cáchy
 „Englischer Auserwaehltheitsglaube und Selbstkritik“
 Ernstberger- Zatschek¹⁴⁵
126. LIPPERT Rudolf, nar. 10. 12. 1914 Valeč
 „Die Idee der Leistung und der Guete in den Werken Friedrich Nietzsches“
 Otto- Scola¹⁴⁶
127. EHER Alfred, nar. 29. 4. 1914 Vranětín
 „Ueber das Verhaeltnis von Rasse und Typus“
 Scola- Otto¹⁴⁷
128. JOSEF Franz, nar. 23. 7. 1915 Trmice
 „Der Bedeutungswandel im Brauchtum“
 Jungbauer- Schwarz¹⁴⁸
129. URBANEK Walter, nar. 10. 9. 1919 Šumperk
 „Roemerstadt, Erscheinung und Lebensraum einer ostsudetischen Stadt“
 Spreitzer- Sedlmayer¹⁴⁹
130. GRUND Gustav, nar. 11. 12. 1918 Kralupy

- „Die Bevoelkerungsbewegung im Kirchspiel Deutsch- Kralup 1622- 1850“
Pfitzner- Ernstberger¹⁵⁰
131. BOEHM Johann, nar. 8. 7. 1916 Praha
„Der historische Roman der Sudetendeutschen von 1918- 1938“
Jungbauer- Schwarz¹⁵¹
132. ČABARTH Ludmilla, nar. 26. 2. 1917 Šlapanov
„Speisse und Trank in Sitte und Brauch der Tschechen“
Schneeweis- Rippl¹⁵²
133. KAAS Josef, nar. 30. 12. 1914 Milíře u Tachova
„Eduard VII. und Deutschland (1901- 1910)“
Ernstberger- Pfitzner¹⁵³
134. LIEBL Franz, nar. 29. 4. 1914 Reichenthal
„Der Sudetendeutsche Grenzroman“
Jungbauer- Schwarz¹⁵⁴
135. METZNER Ingeborg, nar. 10. 6. 1916 Litoměřice
„Der neue tschechischen Bauernroman.Dargestellt an Werken von Čep, Knap,
Martinek, Matula und Sedlák.“
Rippl- Bittner¹⁵⁵
136. TUTSCHKU Heinrich, nar. 7. 9. 1917 Balda
„Die sozialen und wirtschaftlichen Verhaeltnisse Prags 1848“
Pfitzner- Wostry¹⁵⁶
137. FRITSCH artin, nar. 5. 3. 1916 Ermesgruen u Chebu
„Das Volkslied im Egerland“
Jungbauer- Schwarz¹⁵⁷
138. POESEL Josef, nar. 2. 2. 1914 Kopřivná
„Die tschechische Wiedergeburt im Spiegel der Werke J. K. Tyls“
Rippl- Bittner¹⁵⁸
139. PLHAL Gerta, nar. 27. 10. 1918 Brno
„Das Bruenner deutsche Schrifttum der letzten hundert Jahre“
Jungbauer- Schwarz¹⁵⁹
140. DITTRICH Brunhilde, nar. 30. 12. 1918 Lipník
„Das Schauspieltalent der Hana Kvapil“

Rippl- Bittner¹⁶⁰

141. MUELLER Berta, nar. 23. 7. 1916 Doupov

„Die alttschechischen Berichte ueber die Tuerken mit besonderen Beruecksichtigung der Sprache des V. Vratislav von Mitrovic“

Rippl- Bittner¹⁶¹

142. MEZEL Otto, nar. 15. 3. 1907 Broumov

„Reichenberger Buergerbilder als Beispiele hoher Volkskunst“

Jungbauer- Schwarz¹⁶²

143. KUŘITKO Charlotte, nar. 27. 3. 1919 Břeclav

„Die literarische Taetigkeit der Božena Viková- Kunětická“

Rippl- Bittner¹⁶³

144. SCHNEIDER Josef, nar. 15. 4. 1917 Butovice

„Ferdinand Berut. Ein sudetendeutscher Dichter“

Jungbauer- Schwarz¹⁶⁴

145. MAYER Karl, nar. 27. 7. 1901 Aš

„Die sudetendeutsche Mundartdichtung von den ersten Anfaenger bis zum Jahre der Befreiung“

Jungbauer- Schwarz¹⁶⁵

146. NEUWIRTH Walter, nar. 23. 7. 1919 Jihlava

„Das Iglauer Schrifttum von der Reformation bis zur Gegenwart“

Jungbauer- Schwarz¹⁶⁶

147. MIKSCH Kurt, nar. 10. 11. 1918 Jihlava

„Eine Kulturgeographie der Iglauer Volksinsel“

Spreitzer- Sedlmayer¹⁶⁷

148. NEUGEBAUER Helut, nar. 15. 12. 1916 Horní Benešov

„Der boehmische Dorfjude bei Fr. Pravda“

Rippl- Schneeweis¹⁶⁸

149. KLEIN Josef, nar. 11. 10. 1915 Troskotovice

„Benennungsmotive bei tschechischen Pflanzennamen“

Schneeweis- Rippl¹⁶⁹

150. SITTER Arnold, nar. 21. 7. 1913 Volary

„Johann von Nepomuk in der Volksueberlieferung“

Jungbauer- Schwarz¹⁷⁰

151. JANOTA Edgar, nar. 22. 10. 1918 Rotava

„Das Sagengut des Erzgebirges“

Jungbauer- Schwarz¹⁷¹

152. FENKL Friedrich, nar. 20. 12. 1917 Falknov

„Das Brauchtum der deutschen Siedler in Galizien“

Jungbauer- Schwarz¹⁷²

153. SWOBODA Isolde, nar. 31. 6. 1919 České Budějovice

„Untersuchungen zur Wortgeographie in den Sudetenlaendern“

Schwarz- Trunz¹⁷³

154. SCHOEN Anton, nar. 31. 5. 1908 Frankštát

„Der Schlesische Mensch in der Volksdichtung“

Jungbauer- Schwarz¹⁷⁴

155. WATZEK Erika, nar. 28. 2. 1919 Praha

„Die Grussformen des Sudetenraumes“

Jungbauer- Schwarz¹⁷⁵

156. MARSCHNER Erhard, nar. 1. 6. 1917 Děčín

„Die Lyrik der Sudetendeutschen in den letzten zwanzig Jahren“

Jungbauer- Trunz¹⁷⁶

157. GAUSMUELLER Sophie, nar. 9. 1. 1918 Aš

„Der Ascher Raum“

Spreitzer- Lucerna¹⁷⁷

158. ABBREDERIS Helga, nar. 5. 4. 1918 Bregenz

„Die Bohemia von 1830- 1848“

Ernstberger- Wostry¹⁷⁸

159. WITTOS Marie Elisabeth, nar. 31. 3. 1918 Tarnow

„Weihnachtsbrauche der Slowaken“ (Slovenské vániční zvyky)

Schneeweis- Rippl¹⁷⁹

1941- 42

160. SCHRADER Herbert, nar. 2. 12. 1916 Seesen am Harz

„Presse im Volkstumskampf“

Maerz- Wostry¹⁸⁰

161. HOVORKA Marie, nar. 5. 7. 1916 Vranětín

„Die Flurnamen der Iglauer Sprachinsel“

Schwarz- Hofmann¹⁸¹

162. MEINSCHMIDT Karl, nar. 2. 10. 1916 Silberbach

„Genealogische- erbbiologische Untersuchung der Salier“

Pirchan- Mueller¹⁸²

163. POPPE Friedl Kurt, nar. 17. 3. 1911 Králíky

„Die Juedische Gedankenwelt in den Werken Jaroslav Vrchlický's“

Rippl- Gesemann¹⁸³

164. WAGNER Rudolf, nar. 1. 3. 1908 Holzweissig

„Biologische Bewaehrung und sozialer Aufstieg im Berufsunteroffizierkorps des Heeres“

Mueller- Scola¹⁸⁴

165. REICHERT Johannes, nar. 20. 12. 1903 Saská Kamenice

„Die sozialbiologische Schichtung kinderreicher Familien in Westsachsen“

Mueller¹⁸⁵

166. FLOHR Margot, nar. 10. 8. 1915 Pleschen

„Die rhythmische Gymnastik und ihre psychologischen Grundlagen. Eine Rassentypologische Untersuchung“

Scola- Otto¹⁸⁶

167. HRUBY Isabella, nar. 7. 9. 1914 Opava

„Siedlungs- und Wirtschaftsgeographie des raumes von Troppau“

Spreitzer- Lucerna¹⁸⁷

168. STORN Katarina, nar. 19. 7. 1917 Znojmo

„Das deutsche Wort in der tschechischen Handwerkersprache

Rippl- Schneeweis¹⁸⁸

169. KRALIK Ingeborg, nar. 25. 3. 1919 Ústí nad Labem

„Die Flurnamen des Kreises Aussig“

Schwarz- Jungbauer¹⁸⁹

170. UMLAUF Margarete, nar. 27. 7. 1917 Duchcov

- „Beitraege zur Sprachgrenzforschung“
Schneeweis- Schwarz¹⁹⁰
171. WOLMAR Wolfgang Wolfram von, nar. 9. 6. 1910 Vídeň
„Prag und das Reich. 600 Jahre Kampf deutscher Studenten“
Wostry- Ernstberger¹⁹¹
172. MICHELE Marianne, nar. 24. 1. 1920 Bad Hall
„Die Ortsnamen des fruerehen pol. Bezirk Maehr. Truebau“
Schwarz- Hofmann¹⁹²
173. FIEDLER Erika, nar. 31. 1. 1921 Červený Újezd
„Die Karikatur als Waffe in Endkampf der Sudetendeutschen 1933- 1938“
Maerz- Wostry¹⁹³
174. DOSTAL Romana, nar. 27. 9. 1916 Praha
„Die tschechischer Dichter und Erzaehler des Landlebens (Ruralisten)“
Schneeweis- Rippl¹⁹⁴
175. LANGFELLNER Rudolf, nar. 6. 3. 1916 Hluboká
„Das Schrifttum des Boehmerwaldes nach Stifter bis auf die Gegenwart“
Jungbauer- Trunz¹⁹⁵
176. TEUTSCHERT Gertrud, nar. 26. 11. 1919 Riegensburg
„Staat, Politik und Gesellschaft im Weltbild Grimmelshausens“
Trunz- Ernstberger¹⁹⁶
177. KRUSCHE Charlotte, nar. 14. 5. 1918 Chrastava
„Palacký's Brief an den Fuenfziger Ausschluss und die detsche Antwort“
Wostry- Ernstberger¹⁹⁷
178. BACHMANN Hildetraut, nar. 10. 7. 1915 Teplice- Šanov
„Vorparlerische gotische Plastik im Sudetenraum“
Swoboda- Gotsmilch¹⁹⁸
179. HENLEIN Gertrud, nar. 28. 10. 1919 Jablonec nad Nisou
„Der Grossdeutsche Gedanke in der politischen Lyrik des 19. Jahrhunderts“
Trunz- Ernstberger¹⁹⁹
180. LANGER Frieda, nar. 12. 2. 1920 Lanškroun
„Untersuchungen zur Wortgeographie in den Sudetenlaendern“
Schwarz- Hofmann²⁰⁰

181. PECHER Ingeberta, nar. 18. 9. 1917 Planá
 „Untersuchungen zur Wortgeographie in den Sudetenländern (I. Und II. Band)“
 Schwarz- Trunz²⁰¹
182. HAMMERLE Josef, nar. 12. 12. 1914 Hora Sv. Šebestiána
 „Nikolaus von Laun, erster Professor der Prager Karls- Universitaet“
 Winter- Wostry²⁰²
183. SCHLUSCHE Herbert, nar. 16. 3. 1911 Cukmantl
 „Stadtpfeifer und Instrumentenbauer in Olmuetz im 16. Jahrhundert“
 Becking- Wostry²⁰³
184. HEINTZ Hans, nar. 28. 11. 1906 Bildstock
 „Der Wortschatz der Fliegersprache“
 Saurbier. Schwarz²⁰⁴
185. ZENKOVSKY Sergej von, nar. 2. 7. 1905 Kyjev
 „Russische Politik in Sinkiang vom Parisier Frieden bis zum Weltkrieg 1856-1914“
 Pfitzner- Jahn²⁰⁵
186. LENZ Amalie Erna, nar. 4. 5. 1920 Ludwigsburg
 „Untersuchung zur Wortgeographie in der Sudetenländern“
 Schwarz- Hofmann²⁰⁶
187. LANGER Edith A. E., nar. 5. 7. 1918 Svitavy
 „Beitraege zur Hanakischen Volkskunde“
 Schneeweis- Rippl²⁰⁷
188. AUER Ekkehard, nar. 8. 3. 1917 Innsbruck
 „Psychologie der guten Gesellschaft“
 Scola- Guenther²⁰⁸
189. HANNIG Wilhelm, nar. 23. 3. 1894 Dětřichov
 „Das geschichtliche Volkslied ,In Boehmen ist ein Staedchen““
 Jungbauer- Trunz²⁰⁹
190. JELENEW Nikolaj von, nar. 31. 10. 1894 Lorovaja- Pavlovska
 „Peter der Grosse und Johann Kupeczky“
 Swoboda- Pfitzner²¹⁰

191. MAUK Johanna, nar. 24. 5. 1919 Kornwestheim
„Untersuchungen zur Wortgeographie in den Sudetenlaendern“
Schwarz- Hofmann²¹¹

192. DORERER Christiana von, nar. 16. 9. 1918 Praha
„Buchmalerei des 11. Jahrhunderts“
Swoboda- Gotsmilch²¹²

1942/43

193. FRIEDL Ernst, nar. 15. 2. 1910 Svitavy
„Bruno von Schaumburg“
Winter- Pfitzner²¹³

194. ČERNÝ Georg, nar. 13. 1. 1921 Praha
„Die russische Stadtsideologie unter Nikolaus I.“
Pfitzner- Ernstberger²¹⁴

195. JASCHKE Barbara, nar. 24. 10. 1918 Bytom
„Polen und Tschechen, Volkswissenschaftlichen Studien zu ihrer
Kontaktsituation“
Beyer- Ernstberger²¹⁵

196. TISMAR Franz, nar. 21. 10. 1910 Vratislav
„Schicksaldeutung und apollinische Lebensform in Friedrich Nietzsches
mittlerer Epoche“
Guenther- Otto²¹⁶

197. SCHKELENKO Raissa, nar. 8. 7. 1919 Kyjev
„Die deutschen Neulateiner am Hofe Rudolfs II. in Prag“
Trunz- Blaschka²¹⁷

198. KLEMENT Anton von, nar. 1. 8. 1889 Královo Pole
„Die volkskundliche Geschichte einer altoesterreichische Soldatenfamilie“
Hanika- Ernstberger²¹⁸

199. RICHTER Johann, nar. 10. 7. 1899 Lučany nad Nisou
„Das Brauchtum der Choden“
Schneeweis- Rippl²¹⁹

1943/44

200. SCHAADT Georg, nar. 14. 4. 1919 Norimberk

„Der Panslawismus zwischen Tschechen und Russen und der erste Weltkrieg“
Pfitzner- Ernstberger²²⁰

201. LILGE Heinz, nar. 9. 4. 1910 Calbe an der Saale

„Probleme der deutschen Auswanderungin Josef Pontens „Volk auf dem
Wege“

May- Schwarz²²¹

202. MUELLER- GREDNER Ellinor, nar. 13. 11. 1919 Vratislav

„Eine sozialantropologische Untersuchung an Sporttreiben“
Mueller- Saurbier²²²

203. TOBISCH Hildegard, nar. 29. 7. 1920 Štýrský Hradec

„Die Flurnamen des Gerichtbezirkes Auscha, Kreis Leitmeritz“
Schwarz- May²²³

204. SCHMITT Ilse, nar. 19. 9. 1920 Neunkirchen

„Das deutsche Geistleben in Prag zur Zeit der Befreiungskampf“
Trunz- Ernstberger²²⁴

205. LANGER Christine, nar. 31. 8. 1920 Libina

„Das Neustaedter Laendchen. Eine laenderkundliche Untersuchung seines
nordmaehrlichen Raumes“

Spreitzer- Lucerna²²⁵

206. DECKER Erika, nar. 9. 9. 1918 Opava

„Kolin- Kutteneberg- Tschaslau. Beitrag zu einer Wirtschaftsgeographie der
drei mittelboehmischen Staedte und Ihres Umlandes“

Spreitzer- Lucerna²²⁶

207. GIERACH Gerda, nar. 6. 8. 1919 Liberec

„Die Persoenlichkeit Kaiser Karls IV. Ein historisch- antropologischer
Versuch“

Wostry- Mueller²²⁷

208. KLEIN Hildegard, nar. 25. 4. 1920 Pozorka u Teplic

- „Das deutsche Namensgut in Klattau (Herkunft und Deutung)“
Schneeweis- Rippl²²⁸
209. TAXACHER Johann, nar. 26. 1. 1913 Aigen
„Der Volkstumgedanke in deutschen Turner Oesterreichs. Durchbruch und Verwirklichung“
Ernstberger- Saurbier²²⁹
210. HAJNY Herta, nar. 16. 6. 1921 Chomutov
„Rufnamen und Familiennamen des Duxer Stadtbuches“
Schwarz- Hanika²³⁰
211. FEHR Gottfried, nar. 8. 11. 1918 České Budějovice
„Benedikt Ried und die Herkunft seiner Woehlbekunst“
Swoboda- May²³¹
212. SWOBODA Edeltraut, nar. 21. 8. 1920 Brno
„Untersuchungen zur Wortgeographie in den Sudetenlaendern“
Schwarz- May²³²
213. ROGLER Hildegerd, nar. 23. 10. 1920 Cheb
„Friedrich Graf Deym, Freiherr von Strzitzetz“
Wostry- Ernstberger²³³
214. LENHARD Franz, nar. 22. 7. 1902 Vejprty
„Tetschen- Bodenbach, eine sudetendeutsche Stadt und ihr Lebensraum“
Spreitzer- Lucerna²³⁴
215. GNIRS Anna, nar. 10. 4. 1918 Chomutov
„Die Niklaskirche auf der Kleinseite zu Prag“
Swoboda- Wostry²³⁵
216. LANGER Kurt, nar. 2. 5. 1920 Bruntál
„Lautgeographie der Mundart in den Landkreisen Freudenthal und Jaegerndorf“
Schwarz- May²³⁶
217. WOSEIPKA Ilse, nar. 5. 12. 1921 Bruntál
„Die Stellungnahmen des ‚Prager Tagblattes‘ zur Weltwirtschaftskrise und deren Auswirkung auf die Wirtschaft der ehemaligen Tschecho- Slowakei in der Zeit von 1929-1934“

Maerz- Oberlaender²³⁷

218. WUENSCH Marianne, nar. 1. 6. 1921 Tiefenbach nad Desnou

„Die Niederlaender am Hofe Rudolf II.“

Trunz- Ernstberger²³⁸

219. ZIRM Marie Luise, nar. 3. 4. 1921 Vrchlabí

„Der Kuenstler- und Gelehrntenkreis um Kaiser Rudolf II.“

Trunz- Ernstberger²³⁹

220. THUN Klara Susanne, nar. 28. 11. 1920 Berlín

„Die publizistischen Fuehrungsmoeglichkeiten des Bruenner „Tagesboten“
(Bruenner Tagblatt) waehrend der Zeit der tschechoslowakischen Republik“

Maerz- Ernstberger²⁴⁰

221. SCHLAPKA Herbert, nar. 4. 9. 1918 Opava

„Der Schutzvereinsgedanke in den Sudetenlaendern bis 1894“

Wostry- Ernstberger²⁴¹

222. BARTHOLY Georg, nar. 17. 7. 1913 Lipiany

„Die Entwicklung der slowakischen Zeitungswesens“

Maerz- Beyer²⁴²

223. WAECHTER Margarete, nar. 20. 12. 1921 Bratislava

„Die Geschichte der historischen Lehrkanzel zu Prag von Seibt bis Gindely“

Wostry- Ernstberger²⁴³

224.. HEYDER Gerda, nar. 24. 2. 1932 Templin

„Die Personennamen des aeltesten Braunnauer Stadtbuches“

Schwarz- Hanika²⁴⁴

1944/45

225. FINK Elfriede, nar. 7. 10. 1920 Mariánské Lázně

„Studien zur Herkunft der Bevoelkerung von Neugedein“

Schneeweis- Rippl²⁴⁵

226. KRATSCHMER Elisabeth, nar. 5. 11. 1918 Brno

„Das Schwarzeerdeutschtum im ersten Weltkrieg“

Beyer- Ernstberger²⁴⁶

227. PARASIE Firmin Peter, nar. 9. 9. 1879 Gent
 „Ideologische Zeitungsproblematik in einem besetzten Westaum“
 Maert- Preissig²⁴⁷
228. KNOEFEL Lieselotte, nar. 15. 1. 1915 Berlín
 „Sozialantropologische Auswertungen an Erhebungen im
 Reichsberufswettkampf 1938“
 Mueller- Thums²⁴⁸
229. MEIXNER Irmgard, nar. 4. 3. 1923 Schwedt na der Oder
 „Rufnamen und Familiennamen des Deutsch- Broder Stadtbuches 1379- 1401“
 Schwarz- Hanika²⁴⁹
230. LYSIAK- RUDNYCKYJ Iwan, nar. 27. 10. 1919 Vídeň
 „Mychajlo Drahomanov. Ein Beitrag zur Entwicklung der politischen Ideen in
 Osteuropa“
 Winter- Beyer²⁵⁰
231. IWANOTSCHKO Mychajlo, nar. 30. 8. 1915 Jamnyca
 „Die geistige Entwicklung des Ukrainischer Ostgaliziens im XIX.
 Jahrhundert“
 Beer- Winter²⁵¹
232. PFEFFERKORN Rudolf, nar. 22. 2. 1921 Berlín
 „Wallenstein und die Reichsidee“
 Wostry- Ernstberger²⁵²
233. JASCHKE Ruth, nar. 11. 11.1908 Bytom
 „Der englische Historiker und Publizist R. W. Seton- Watson, dargestellt in
 seinen Beziehungen zur ehemaligen ČSR“
 Beyer- Winter²⁵³
234. KONRICH Eva, nar. 11. 3. 1922 Berlín
 „Das turkestanische Volk im Kampf um seine Selbstständigkeit, Teil II: Die
 Russische Revolution und die Kokander Autonomie Regierung“
 Grohmann- Hofmann²⁵⁴
235. VITANYI Cornelia von, nar. 22. 9. 1923 Vídeň
 „Die Pressepolitik im Reichsgau Sudetenland seit dem Ausschluss and as
 Grossdeutsche Reich im Herbst 1938“

- Maerz- Zatschek²⁵⁵
 236. KRAWIELITZKI Charlotte, nar. 11. 9. 1920 Vratislav
 „Flurnamen des Bezirkes Braunau“
 Schwarz- Perger²⁵⁶
 237. SKASIK Helga, nar. 21. 9. 1920 Opava
 „Die Ortsnamen der Amtsgerichtsbezirke Troppau und Wigstadt“
 Schwarz- Hanika²⁵⁷
 238. KIRCHNER Gertrude, nar. 19. 10. 1921 Moravská Třebová
 „Siedlungs- und Wirtschaftsgeographie der Stadt M. Truebau und ihres
 Lebensraumes“
 Lucerna- Czajka²⁵⁸
 239. JODL Ruth, nar. 28. 1. 1921 Děčín
 „Volkszaehlungsergebnisse des 17. Jahrhunderts in einigen Herrschaften SW.-
 Boehmens“
 Czajka- Pirchan²⁵⁹
 240. BRANDT BUYS Ludwig, nar. 22. 9. 1920 Drážďany
 „Die Donauzeilung als publizistisch- politisches Fuehrungsmittel in dem
 europaeischen Suedostraum“
 Maerz- Zatschek²⁶⁰
 241. LOOS Walter, nar, 5. 1. 1905 Světec
 „Graf Leo von Thun und Hohenstein in seiner Stellung zur
 Nationalitaetenfrage“
 Winter- Borodajkewycz²⁶¹
 242. ASCHENBRENNER Editha, nar. 18. 6. 1921 Olomouc
 „Das Brauchtum der maehrischen Walachen in Kreislauf des Jahres“
 Schneeweis- Rippl²⁶²
 243. PIESCHE Gertrud, nar. 20. 6. 1921 Bor u České Lípy
 „Frankreich und der Balkan 1871- 1904“
 Ernstberger- Borodajkewycz²⁶³
 244. CZOELSCH- KNESEK Helene, nar. 16. 3. 1911 Nový Jičín
 „Der Typus des Mannes in der Dichtung der Božena Viková- Kunětická und
 des Jiří Sumín“

- Burghardt- Rippl²⁶⁴
 245. ERMANN Maria Magdalena, nar. 9. 1. 1922 Norimberk
 „Die Personennamen des I. Iglauer Stadtbuches (1359- 1377)
 Schwarz- Hanika²⁶⁵
246. JAECKEL Erna, nar. 20. 3. 1921 Aš
 „Bevoelkerungsbewegung der Ortsgemeinde Kauth“
 Schneeweis- Rippl²⁶⁶
247. ROTH Lydia, nar. 5. 1. 1921 Rybáře
 „Mutter und Kind im Volksglauben und Brauch des alten Elbogener“
 Hanika- Schneeweis²⁶⁷
248. HERMANN Paula, nar. 9. 1. 1921 Baden u Vídně
 „Der Sudetendeutsche Freiheitskampf in den Jahren 1918- 1919 im Spiegel
 des „Prager Tagblattes“, „Bohemia“ und „Freiheit““
 Maerz- Wostry²⁶⁸
249. GIRTH Heribert R., nar. 9. 6. 1906 Praha
 „Die Bettelordenskirchenin Prag“
 Swoboda- Bachmann²⁶⁹
250. DUENISCH Doris, nar. 14. 7. 1920 Vratislav
 „Das Lied- und Tanzgut im Kreise Bielitz“
 Becking- Hanika²⁷⁰
251. WITTGRUBER Margarete, nar. 5. 11. 1921 Bratislava
 „Kulturelle Wechselbeziehungen zwischen Deutschen und Magyaren auf dem
 Gebiete der Volkstracht“
 Hanika- Beranek²⁷¹
252. SUESSEMILCH Gustav, nar. 28. 7. 1907 Nová Chřibská
 „Die deutschen Volksinzeln bei Wischau. Versuch zur Methode der
 Landeskunde kleiner Raeume“
 Spreitzer- Lucerna²⁷²
253. ZIMMER Maria, nar. 10. 2. 1922 Muenster
 „Nachrichtengehalt und publizistische Bedeutung der historisch- politischen
 Volkslieder der Deutschen von den Anfaengen bis zum Ende des 19.
 Jahrhunderts, erlaeutert an Beispielen“

Maerz- Trunz²⁷³

254. ELGER Edith, nar. 7. 5. 1922 Proseč

„Die Bevoelkerungsbewegung in Tannwald 1636- 1943“

Zatschek- Mueller²⁷⁴

255. THUMMERER Gertraud, nar. 1. 3. 1921 Mariánské Lázně

„Abt Hieronymus Ambros- sein Leben und Wirken fuer das Praemonstratenser Kloster Stift Tepl“

Wostry- Winter²⁷⁵

256. SCHULZE Adelgundis, nar. 10. 9. 1921 Lichtenau

„Die Nachrichtenpolitik der „Prager Presse“ in Bezug auf die kroatische Frage“

Maerz- Borodajkewycz²⁷⁶

257. LINGELSHEIM- SEIBICKE Brigitte von, nar. 14. 10. 1921 Halle an der Saale

„Die Geschichte der Paedagogischen Lehrkanzel and des Paedagogischen Seminars der Deutschen Karls- Universitaet zu Prag von ihren Anfaengen bis zur Gegenwart“

Otto- Winter²⁷⁷

258. CZECHL Marianne, nar. 18. 3. 1921 Staré Město u Děčína

„Die innerpolitischen Verhaeltnisse Oesterreich- Ungarns im Jahre 1897 mit besonderer Beruecksichtigung der Badenischer Sprachenverordnungen im Spiegel der sudetendeutschen Presse“

Maerz- Ernstberger²⁷⁸

259. OTT Hedwig, nar. 2. 10. 1921 Aš

„Die Namengebung der Buerger von Iglau im 1. Losungsregister von 1425“

Schwarz- Hanika²⁷⁹

260. PROKSCH Elfriede, nar. 16. 7. 1920 Opava

„Melnik. Die Stadt und ihr Lebensraum“

Spreitzer- Lucerna²⁸⁰

261. NEYDT Christl, nar. 8. 4. 1914 Praha

„Siedlung und Hausbau im Pfarrsprengel Swetla“

Schneeweis- Rippl²⁸¹

262. BAUER Hertha, nar. 28. 12. 1919 Stein a. Donau
 „Die boehmisch- maehrischen Musiker in Prag von 1650- 1750 mit besonderer
 Beruecksichtigung der deutschen Komponisten I. und II. Teil“
 Becking- Wostry²⁸²
263. TEGTMEYER Ruth, nar. 26. 7. 1923 Halberstadt
 „Die Sulioten, Geschichte und Verfassung eines westbalkanischen Stammes
 als Beitrag zur balkanischen Volksgeschichte“
 Borodajkewycz- Czaika²⁸³
264. ARMSEN Helene, nar. 18. 8. 1921 Schlindelhau
 „Die treibenden Kraefte der Aufstandsbewegungen im Imperium rassicum von
 Rasin bis Pugatschew“
 Winter- Beyer²⁸⁴
265. GEGENFURTNER Anton, nar. 7. 7. 1916 Dingolfing
 „Altbeyerische Wesensart im Spiegel der Volkskunst“
 Hanika- Swoboda²⁸⁵
266. NISSEN Johanna, nar. 16. 12. 1919 Berlin
 „Neuer Beitrag zur Forschung um den boehmischen Maler Norbert Grund“
 Swoboda- Gotsmilch²⁸⁶
267. WOLF Rosemarie, nar. 6. 12. 1916 Stuttgart
 „Johann und Ferdinand Maxmillian Brokoff und ihre Werkstatt“
 Swoboda- Bachmann²⁸⁷
268. NAPRAVNIK Ingeborg, nar. 6. 6. 1920 Mariánské Lázně
 „Prag in der Vormaeerzzeit“
 Rippl- Schneeweis²⁸⁸
269. WALLMANN Irmgard, nar. 30. 5. 1922 Esen
 „Die Foerderung des sudetendeutschen Schrifttums durch die
 sudetendeutschen Zeitschriftenpresse in den Jahren von 1925 bis 1944“
 Maerz- Trunz²⁸⁹
270. VAN DEN BRANDE Reinhilde, nar. 31. 3. 1918 Antverpy
 „Aegidius Sadeler. Ein niederlaendischer Kupferstecher am Rudolfinischen
 Hofe“
 Swoboda- Gotsmilch²⁹⁰

271. SAILER Gertraud 26. 11. 1919 Řezno
 „England in der Karikatur der deutschen Blaetter der Gegenwart“
 Maerz- Rotter²⁹¹
272. KUPKA Lieselotte, nar. 12. 2. 1923 Videaň
 „Ueber die humoristische Presse Boehmens bis zum Ende des 19.
 Jahrhunderts“
 Maerz- Rippl²⁹²
273. RUECKER Elisabeth, nar. 21. 4. 1923 Žitava
 „Bonifaz Wohlmuth, ein Prager Baumeister im 16. Jahrhunderts“
 Swoboda- Gotsmilch²⁹³
274. SAMBORSKYJ Stepan, nar. 23. 7. 1914 Palahyči
 „Deutsche Lehn- und Fremdwoerter bei Stefanyk“
 Burghardt- Hofmann²⁹⁴
275. KLINKMUELLER Alexandra, nar. 20. 9. 1919 Schoppe
 „Friedrich von Bodenstedt als Mittler russischer Dichtung“
 Hofmann- Burghardt²⁹⁵
276. GRUSS Wilhelm, nar. 18. 11. 1893 Kralupy
 „Die Bergstaedte Schlan und Kladno. Geographie eines boehmischen
 Industriegebietes“
 Spreitzer- Lucerna²⁹⁶
277. SCHICKL Johanna, nar. 3. 12. 1916 Duchcov
 „Die Vorgaenger der ‚Karlsbader Tageszeitung‘ bis zum Ende des
 Weltkrieges. (Ein Beitrag zur Typologie der sudetendeutsche Presse)“
 Maerz- Hanika²⁹⁷
278. NEWERLY Nikolaus, nar. 15. 11. 1916 Rostov na Donu
 „Die huzulische Thematik in der ukrainischen Literatur“
 Schneewis- Rippl²⁹⁸
279. KREUZ Gottfried, nar. 19. 5. 1913 Jihlava
 „Spaetgotische Tafelmalerei in Maehren“
 Swoboda- Gotsmilch²⁹⁹
280. GUNDELACH Haide, nar. 14. 11. 1922 Kassel

„Andreas Philip Quitteiner und Johann Anton Quitteiner, ein Bild ihrer
Persoenlichkeit und Stellung in der Prager Barockplastik des 18. Jahrhunderts“
Swoboda- Gotsmilch³⁰⁰

Otázka původu doktorandů- místo narození autorů obhájených disertací ve sledovaném období

Následujícím sledovaným ukazatelem bylo místo narození autora práce. Rodiště autorů jsem rozdělila na pět oblastí: Sudety, kam patří území, která byla po Mnichovské konferenci 29. září 1938 připojena k Říši. V kategorii nazvané Čechy a Morava jsou zařazeni ti autoři, jejichž rodiště zůstalo po Mnichovu Československé republice mimo území Slovenska. Do kolonky Říše patří takoví autoři, jejichž rodiště bylo německou Říší před rokem 1938. Kategorie ostatní sdružuje všechny další země původu, které nespadají pod výše zmíněné.

Tabulka č. 3 Místo narození autorů disertací

ak. rok	Sudety	Čechy a Morava	Říše	ostatní
1938/39	41	10	0	8
1939/40	26	9	2	5
1940/41	41	11	1	3
1941/42	16	4	6	7
1942/43	2	2	0	3
1943/44	13	2	4	5
1944/45	18	6	19	14

Z této tabulky je patrné, že nejvíce autorů disertací pocházelo z oblasti Sudet. Jde ostatně o tradiční rezervoár studentů pražské německé univerzity. Na počátku sledovaného období je to čtyřicet jedna doktorandů, jejich počet kulminuje v roce 1940/41, aby se pak držel na nižších počtech kolem patnácti autorů. Počet autorů v kolonce Čechy a Morava se v prvních třech letech drží kolem deseti, pak počet doktorandů narozených na území Čech nebo Moravy klesá na šest v posledním válečném roce. Autoři disertací narození v Říši se

v prvním sledovaném roce vůbec nevyskytovali, poté už jejich počet stoupá až na devatenáct v roce 1944/45, takže v posledním roce války už je autorů disertací z Říše dokonce víc než sudetoněmeckých autorů. Rostoucí počty autorů disertací ze staré Říše jde vysvětlit částečně rostoucím kreditem pražské univerzity v souvislosti s novými úkoly a částečně skutečností, že s postupem války byly některé říšské univerzity pro nízký počet studentů nuceny uzavřít své brány. I počet autorů z ostatních oblastí v posledním roce výrazně rostl. V této kategorii jsou nejvíc zastoupeni autoři z Rakouska (celkem osmnáct autorů) Polska (osm autorů) Slovenska (šest autorů). První obhájená disertace autora pocházejícího ze Sovětského svazu se objevila v akademickém roce 1941/42, celkem odtud pocházelo sedm autorů.

Témata disertačních prací

Pro hrubé rozčlenění témat disertačních prací jsem použila geografický klíč. Disertační práce jsem rozdělila v první řadě na geografické oblasti, kterých se název práce týká. První je oblast Sudet, potom oblast Protektorátu, dále východní a jihovýchodní Evropa a poslední oblastí je západní Evropa. Dalšími dvěma okruhy je rasové bádání a dějiny univerzity.

V okruhu Sudety jsem témata dělila na podokruhy *místopis*, kam jsem zařadila toponomastické práce o místech v sudetské oblasti, *literatura a drama*, kde jsou disertace o literátech a dramaticích sudetské oblasti, *dějiny*, kde jsou témata o obecných a hospodářských dějinách, *jazykověda*, kde jsou zejména témata o prolínání německých slov do českého jazyka, *Němectví v Sudetech*, kam spadají témata o boji sudetských Němců za právo na sebeurčení, *etnografie*, kde jsou práce o zvycích a obyčejích v sudetských oblastech, *osobnosti*, kam spadají disertace o významných osobnostech Sudet, které nezapadají do žádné z kategorií, *žurnalistika*, kde jsou témata týkající se zejména významných sudetoněmeckých periodik, *průmysl*, kde jsou práce o sudetoněmecké průmyslové výrobě a *dějiny osídlení*, kam jsem zařadila práce týkající se této problematiky. Množství prací bylo obtížné zařadit, protože podokruhy se často prolínají. Například u podokruhů *místopis- dějiny osídlení* se práce velice špatně rozřazují, protože často mají v názvu jak místopis, tak dějiny osídlení.

Okruh prací, které se týkají oblasti Protektorátu, jsem dále dělila následovně: *Místopis* pro práce o toponomastice míst, která náležela k Protektorátu, *literatura* pro práce o literatuře, dramatu a dějinách umění a tvůrcích českého původu, *etnografie* o zvycích a obyčejích Čechů nebo na území Protektorátu, *jazykověda* pro práce o českém jazyce, *žurnalistika* pro disertace o periodických vycházejících na území Protektorátu, *Němci- Češi* o vztazích těchto dvou národností, *dějiny*, kam spadají disertace o problematice českých a rakousko-uherských dějin a *dějiny osídlení*, kde jsou zařazené práce týkající se této problematiky.

Tematický okruh o východní Evropě jsem rozdělila do těchto podokruhů: *panslavismus*, pro disertace které mají ve svém názvu tento obor, a dále podle zemí, kde jsou zařazena všechna témata o dané lokalitě. Jde o *Slovensko*, *Polsko*, *Rusko*, pro oblast tehdejšího SSSR, *Ukrajina*, a podokruh *ostatní*, kde jsou témata o dalších státech (Maďarsko, Chorvatsko) nebo geograficky nepřesně specifikovaná oblast, například „východní prostor“.

Disertační práce o západní Evropě jsem dále dělila na Říši s podskupinami *žurnalistika* o novinách a časopisech vycházejících na území Říše, *dějiny* pro práce o německé historii, *literatura* pro disertace o literátech pocházejících z pozdější nebo tehdejší Říše a *Němectví* pro disertace o Němcích v západní Evropě. Z dalších států má svou podskupinu jen Anglie, jiných západoevropských států se žádné téma disertace o vztazích s Němci netýká.

Disertace o rasovém bádání jsou děleny na podokruhy *rasová biologie*, *sociální antropologie* a *psychologie*.

Dalším tématem jsou dějiny Karlovy univerzity. Na toto téma byly za celé období války napsány 4 disertační práce.

Tabulka č. 4 Témata disertací- oblast Sudety

Sudety	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
Místopis	12	5	3	2	0	1	3
Literatura	1	5	10	2	0	1	0
Dějiny	5	4	4	1	0	0	1
Průmysl	0	1	0	0	0	0	0
Němectví	0	1	1	0	0	1	0
Jazykověda	4	0	7	8	0	3	1
Osobnosti	1	0	0	0	1	0	0
Etnografie	3	1	5	0	0	0	1
Žurnalistika	0	0	1	2	0	0	5
Dějiny osídlení	5	4	4	1	0	4	4

Disertační práce bylo velice obtížné rozdělit, protože jejich témata se často prolínala. Proto jsem se rozhodla, pokud má disertace v názvu dějiny osídlení i místopis zařadit ji k oběma tematickým okruhům. Z této tabulky vidíme, že právě tato témata byla často zpracovávána. Jde o práce týkající se místních a pomístních názvů³⁰¹. Zároveň si však můžeme všimnout postupného odklonu od sudetoněmeckých témat. Zřejmě to souvisí i s postupným klesáním počtu autorů, kteří z této oblasti pocházejí. Jedinou výjimku představuje podokruh žurnalistika, kde počet prací na toto téma naopak v posledním roce války dosáhl svého maxima. Následuje tabulka pro oblast Protektorátu:

Tabulka č. 5 Témata disertací- oblast Protektorát

Protektorát	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
Místopis	1	1	0	0	0	0	1
Dějiny osídlení	2	0	0	1	0	1	7
Literatura	11	4	5	4	1	4	7
Etnografie	1	7	3	2	1	0	1
Dějiny	3	4	5	1	0	2	3
Jazykověda	5	0	0	0	0	0	0
Žurnalistika	2	2	1	0	0	2	1

Ve srovnání s tématy týkajícími se Sudet je vidět menší zájem o oblast Protektorátu. Postupně prorůstající okruhy místopis a dějiny osídlení se týkají převážně oblastí, které sice zůstaly Československu a později Protektorátu, ale jde o takzvané německé jazykové ostrovy, například město Jihlava. Trvalému zájmu se těšila témata z okruhu literatura, tedy literatura, drama a dějiny umění. Z dějin umění to bylo zejména české baroko, což je téma, kterému se věnovalo pět disertačních prací. Mezi literárními tématy se největšímu zájmu těšili čeští autoři devatenáctého století. Naproti tomu česká jazykověda nebyla kromě akademického roku 1938/39 v disertacích zkoumána. Z rozdělení

disertací podle témat je zřejmé, že české země i oblast Sudet byly velmi podrobně zkoumány.

Následující tabulka se týká prací s tématem východní Evropa.

Tabulka č. 6 Témata disertací- oblast Východní Evropa

<i>Východní Evropa</i>	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
Panslavismus	1	0	1	0	0	1	0
Slovensko	4	3	1	0	0	1	0
Rusko	0	0	0	2	1	0	2
Polsko	0	1	0	0	1	0	1
Ukrajina	0	0	0	0	0	0	3
ostatní	0	0	1	0	0	0	7

Je překvapivé, že počet disertačních prací o východních oblastech není ani zdaleka tak vysoký jako počet prací o česko- moravském území a obyvatelstvu. Nárůst počtu prací s východní tematikou roste až v posledním roce války, zejména v kolonce ostatní, je to způsobeno zvýšením počtu prací bez specifického geografického vymezení a po jedné práci o Chorvatsku a Maďarsku. Slovensko je zřejmě zajímavým tématem jen na počátku války, od roku 1941 se až na jedinou výjimku disertace o Slovensku nevyskytují. Naopak Rusko se objevuje poprvé jako téma disertační práce až v roce 1941. Zájem o oblast Ruska zřejmě souvisí s vývojem válečné situace. Ukrajinou se disertační práce zabývají poprvé až v posledním roce existence Německé univerzity v Praze, ale jde hned o tři práce.

Další tabulka se zaměřuje na disertace o západní Evropě, tedy v tomto případě na Říši a Anglii.

Tabulka č. 7 Témata disertací- oblast západní Evropa

<i>Západní Evropa</i>	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
Říše žurnalistika	0	1	0	0	0	0	2
Říše dějiny	0	0	2	0	1	0	1
Říše literatura	0	0	1	0	1	0	1
Němectví	0	0	1	1	0	0	0
Anglie	0	0	2	0	0	0	1

Disertační práce na téma Říše se na pražské německé univerzitě příliš nezpracovávaly. Jedinou oblastí na západ od českých zemí mimo Říše, která se pro svůj vztah k Němectví stala tématem nějaké disertace, byla Anglie, šlo však jen o tři práce za celé zkoumané období.

Následuje tabulka mapující práce o rasovém bádání:

Tabulka č. 8 Témata disertací- rasové bádání

<i>Rasové bádání</i>	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
Rasová biologie	0	0	1	4	0	2	0
Sociální antropologie	0	0	0	0	0	0	1
psychologie	0	0	0	1	0	0	0

Počet disertačních prací na téma rasového bádání je překvapivě nízký, první práce na toto téma se objevuje v akademickém roce 1940/41. V roce 1942 byly založeny univerzitní ústavy, které se věnovaly bádání v této oblasti (Institut fuer Sozialantropologie und Volksbiologie a Institut fuer Volkslehre

und Nationalitaetenkunde) a byli povoláni noví rasoví odborníci z Říše, počet disertačních prací na toto téma ale byl dále nízký.

Disertační práce na filozofické fakultě Německé univerzity v Praze se týkaly především „domácí“ problematiky, tedy oblasti Sudet. Velké množství prací je historicky zaměřených (žurnalistika, etnografie, vlastivěda), z historie je nejčastěji popisovaným obdobím středověké období českého prostoru a nejnovější dějiny sudetoněmeckého prostoru.

Z vybraných disertačních prací jich pět vyšlo tiskem, čtyři práce byly vydány během druhé světové války, většinou do jednoho roku od obhájení práce, jedna disertace vyšla až o mnoho let později, v roce 1998³⁰².

Vedoucí a oponenti vybraných disertačních prací ve zkoumaném období

Následující tabulka představuje vedoucí a oponenty vybraných disertací. V tabulce jsou zahrnuti jen ti vyučující, kteří vypracovali posudek na alespoň 5 prací během zkoumaného období, tj. mezi roky 1938 a 1945. Celkem se jedná o dvacet jedna řádných a mimořádných profesorů Německé univerzity.

Tabulka č. 9 Vedoucí disertací

Vyučující	vedoucí	oponent
Beyer	4	2
Bittner	0	10
Ernstberger	7	29
Gesemann	0	27
Hanika	1	4
Hofmann	0	8
Jungbauer	34	21
Liewehr	13	1
Lucerna	1	5
Maerz	8	0
Mueller	4	1
Pfitzner	16	5
Rippl	27	10
Spreitzer	5	0
Schneeweis	16	3
Schwarz	42	37
Swoboda	6	0
Trunz	7	8
Winter	3	2
Wostry	16	26
Zatschek	12	5

Mezi šest nejvytíženějších zadavatelů disertací s tematikou nových oborů kupodivu nepatří odborníci povolání z Říše, ale sudetoněmečtí vyučující. S nejvyšším počtem disertací z tabulky vyčnívá germanista a historik Prof. Dr. Ernst Schwarz, který vedl čtyřicet dva prací. Na pomyslném druhém místě je německý národopisec Prof. Dr. Gustav Jungbauer, který vedl třicet čtyři prací. Třetí místo zaujímá jazykovědec Prof. Dr. Eugen Rippl s dvaceti sedmi disertacemi. Shodný počet šestnácti prací vedli historikové Prof. Dr. Josef Pfitzner a Prof. Dr. Wilhelm Wostry a slavista Prof. Dr. Edmund Schneeweis.

Odborníci na rasovou a národnostní problematiku, kteří byli na pražskou filozofickou fakultu povoláni z Říše, většinou vedli práci autora pocházejícího z Říše, nebo z jiné země, ale až na výjimky nevedli práci „domácích“, tedy sudetoněmeckých studentů. Tato skutečnost částečně vysvětluje, proč byl tak nízký počet disertací s protěžovaným tématem rasového bádání- doktorandů pocházejících z Říše byl proti sudetoněmeckým studentům malý počet.

Zajímavé je také sledovat dvojice zadavatel práce- oponent práce. Nejčastěji samozřejmě nacházíme dvojice profesorů, kteří se věnují stejnému oboru a oba tak mají blízký vztah k tématu posuzované disertační práce. Najdeme dvojice vyučujících, kteří si zřejmě byli nejen oborově ale i názorově blízcí. Z oněch šesti vybraných vyučujících jsou zřejmě nejméně zkompromitováni s nacistickým režimem Ernst Schwarz a Gustav Jungbauer. Disertační práce buď jeden vedl a druhý oponoval nebo naopak. Ani u historicky zaměřené práce z dějin osídlení nespěl, pokud byl jeden z nich vedoucím práce, oponenturu některému z profesorů historie, kteří jinak práce z dějin osídlení vedli. Snad i proto, že mezi historiky většina profesorů inklinovala přinejmenším k vypjatému nacionalismu, ne-li přímo k nacistické ideologii (W. Wostry, A. Ernstberger, H. Zatschek, J. Pfitzner)³⁰³.

Pro detailnější seznámení s těmito vyučujícími následují jejich stručné životopisy:

Prof. Dr. Edmund Schneeweis (1886- 1964)

Edmund Schneeweis se narodil 31. června 1886 v Rozstání (Rostitz) u Moravské Třebové do rodiny sedláka³⁰⁴. Navštěvoval gymnázium v Moravské Třebové a už během svých gymnaziálních studií se věnoval sběru vlastivědného materiálu. Po ukončení gymnázia v roce 1905 začal studovat na Německé univerzitě v Praze, jeho obory byly germanistika a slavistika. V roce 1910 obhájil disertační práci na téma „Lautlehre der deutschen Lehnwoerter im Tschechischen“ („Fonetika německých přejatých slov v českém jazyce“). Na německé univerzitě absolvoval také státní zkoušku pro výuku na středních školách pro hlavní obory německý jazyk a český jazyk, vedlejší obory latina a řečtina³⁰⁵. Vedle výuky na středních školách nejdříve ve Svitavách, Ústí nad Labem a nakonec v Karlových Varech se vydal na studijní cesty po východní a jihovýchodní Evropě. V rámci svých studijních cest navštívil Polsko, Rusko a balkánské státy. Během první světové války působil jako tlumočnick v Černé Hoře, později se dostal s dělostřelectvem na italskou frontu.

Od roku 1922 působí Schneeweis jako lektor na bělehradské univerzitě, za čtyři roky už je v Bělehradě docentem slovanské vlastivědy. V roce 1927 přesídlí zpět do Prahy, na návrh významného slavisty prof. Gesemanna je mu totiž na německé univerzitě nabídnuta docentura. Habilituje se prací „Weihnachts brauchen der Serbokroaten“ („Vánoční zvyklosti Srbochorvatů“).

V roce 1929 byl Schneeweis zvolen členem Německé společnosti pro vědu a umění v ČSR. Kromě G. Gesemanna spolupracuje s F. Spinou, profesorem slavistiky a ministrem československé vlády i s vedoucí etnografického ústavu Národního muzea D. Stránskou. Později, v roce 1944 bude, snad pro tuto spolupráci, označen hlavním autorem denunciací na filozofické fakultě, H. J. Beyerem, za „tschechenfreundlich“³⁰⁶.

V květnu 1932 byl Edmund Schneeweis jmenován mimořádným profesorem slovanské vlastivědy na německé univerzitě v Praze.

Po anšlusu Rakouska v březnu 1938 se pod vlivem silících nacionálních tendencí mezi německou menšinou v ČSR stal členem Henleinovy

Sudetoněmecké strany. O necelý rok později, prvního dubna 1939 vstoupil Edmund Schneeweis do NSDAP.

Návrh na Schneeweisovo jmenování řádným profesorem byl podán už v roce 1938, ale v neklidných dobách vzniku Protektorátu byl nakonec jmenován až v září 1940.

Během války Schneeweis působí v Slovanském semináři, od roku 1942 vedl v jeho rámci Seminář pro národopis východní Evropy (Seminar fuer Volkskunde Osteuropas). Hlavní náplní práce tohoto institutu bylo zkoumání oblasti Balkánu.

V akademickém roce 1942/43 vykonává funkci proděkana filozofické fakulty NKU, v následujícím roce působí jako děkan fakulty.

Přestože nepatřil k okruhu, který Beyer ve svých zprávách pro SD označil jako spolehlivé a správně smýšlející³⁰⁷, vedl Schneeweis v rámci Nadace Reinharda Heydricha (Reinhard-Heydrich- Stiftung) spolu s J. Hanikou ústav pro národopis Čech a Moravy (Institut fuer Volkskunde Boehmens und Maehrens).

Po válce působil na univerzitách v Rostocku a Berlíně, zemřel roku 1964 v Berlíně.

Prof. Dr. Eugen Rippl (1888- 1945)

Eugen Rippl se narodil 18. listopadu v Náměšti nad Oslavou (Namiest) na Moravě v rodině soudního úředníka³⁰⁸. V letech 1899 až 1907 navštěvoval brněnské gymnázium, po ukončení středoškolských studií pokračuje ve svém vzdělávání na vídeňské univerzitě, kde studuje německý jazyk a český jazyk a od roku 1908 studuje v Praze na německé universitě.

1911 Rippl úspěšně složil zkoušku z učitelství pro střední školy z češtiny, o rok později i z němčiny³⁰⁹. Promoval roku 1918 v Praze, jeho disertační práce měla titul „Die Quantitaet in den tschechischen dialekten“.

Od roku 1912 působil jako učitel českého jazyka na obchodní akademii v Olomouci, v roce 1921 se vrátil zpět do Prahy, kde vyučoval na zdejší obchodní akademii a působil jako lektor českého jazyka na německé univerzitě a pracoval jako redakční spolupracovník odborného časopisu „Slawischen Rundschau“.

1929 se Eugen Rippl stal docentem na německé univerzitě, zabývá se přejímáním německých slov do českého jazyka i naopak pronikáním českých výrazů do němčiny a slangem různých skupin obyvatelstva.

1936 se stal mimořádným profesorem německé univerzity v Praze pro obor Český jazyk a literatura.

Do NSDAP vstoupil Rippl v dubnu 1939³¹⁰.

V roce 1941 byl Eugen Rippl jmenován řádným profesorem německé univerzity a působil jako vedoucí katedry pro českou a slovanskou filologii. V rámci Nadace Reinharda Heydricha vedl Institut pro český jazyk a literaturu. Eugen Rippl zemřel v roce 1945 v Praze.

Prof. Dr. Ernst Schwarz (1895- 1983)

Ernst Schwarz se narodil 19. června 1895 v Novém Boru (Haida) v severních Čechách v rodině malíře skla³¹¹.

Po ukončení studia na gymnáziu v České Lípě v roce 1914 nastupuje na německou univerzitu v Praze, kde navštěvuje přednášky z dějepisu, německé filologie a geografie. Mezi roky 1915 a 1918 musel Schwarz svá univerzitní studia přerušit kvůli probíhajícímu válečnému konfliktu.

V roce 1920 složil zkoušky pro učitelství na středních školách z hlavních oborů německý jazyk a dějepis a zeměpis jako vedlejší obor. V tomto roce získává Schwarz i titul doktora filozofie. Jeho disertační práce má název „Die Ortsnamen des ostlichen oberoesterreich“ (Místní názvy východní části horního Rakouska)³¹² a vyšla tiskem v Bavorském listu pro národovědu. Po

ukončení univerzitních studií vyučuje na obchodní akademii v Jablonci nad Nisou a Chomutově.

1924 se stává docentem na německé univerzitě v Praze. Habilituje se prací „Namenforschung und Siedlungsgeschichte in den Sudetenlaendern“ (Názvosloví a dějiny osídlení Sudet).

V roce 1930 byl Schwarz jmenován mimořádným profesorem na německé univerzitě v Praze pro obor starší německý jazyk a literatura, věnuje se studiu německých místních jmen a názvů v českých zemích. Na základě svého bádání odmítl Bretholzovu teorii o kontinuálním německém osídlení českých zemí³¹³.

Od roku 1935 byl E. Schwarz řádným profesorem německé univerzity.

Během druhé světové války působil Ernst Schwarz jako vedoucí Semináře pro srovnávací jazykovědu (1940) a Semináře pro německou filologii (1940-1942). 1939 Schwarz vstoupil do NSDAP. V letech 1939- 1941 byl děkanem filozofické fakulty německé univerzity. V akademických bojích o vliv se dostal na stranu odpůrců H. J. Beyera³¹⁴.

Po válce působil Schwarz v Německu, od roku 1950 byl profesorem na univerzitě v Erlangen a byl jedním ze zakládajících členů Collegia Carolina v Mnichově. Zemřel v roce 1983 v Erlangen v Německu.

Prof. Dr. Gustav Jungbauer (1886- 1942)

Gustav Jungbauer se narodil 17. června 1886 v rodině zemědělce a mlynáře v Horní Plané v Pošumaví³¹⁵. Navštěvoval gymnázium v Českém Krumlově a po skončení gymnaziálních studií nastoupil v roce 1904 na německou univerzitu v Praze.

V roce 1909 Jungbauer úspěšně složil zkoušku pro učitelství na středních školách z hlavního oboru německý jazyk a z vedlejšího oboru klasická filologie. V témže roce získává titul doktora filozofie, jeho disertace měla název „Volksdichtung aus dem Boehmerwald“ (Lidové básně z oblasti Českého lesa). Po ukončení studií v Praze nastoupil do Liberce jako učitel na

místním gymnáziu. Věnuje se studiu a sběru německých lidových písní a pohádek, zejména z oblasti Šumavy.

Za první světové války bojoval Jungbauer na srbské frontě a roku 1915 se dostal do ruského zajetí v Turkestánu. Po skončení války působil jako učitel na rumburském gymnáziu a byl jmenován do komise pro repatriaci válečných zajatců. V této funkci působil v letech 1920- 1921 v Moskvě.

V roce 1922 získal Gustav Jungbauer titul docenta na německé univerzitě, habilitoval se prací o mýtu o Krakonošovi.

1923 založil v rodné Horní Plané Šumavské muzeum.

V roce 1933 se Gustav Jungbauer stal mimořádným profesorem a o čtyři roky později řádným profesorem německé univerzity v Praze.

Jungbauer zemřel v roce 1942 v Praze. Od roku 1940 do své smrti vedl univerzitní ústav pro německou národovědu (Institut fuer deutsche Volkslehre).

Prof. Dr. Wilhelm Wostry (1877- 1951)

Wilhelm Wostry se narodil v Žatci (Saaz) 14. srpna 1877³¹⁶. Po maturitě na žateckém gymnáziu v roce 1896 nastoupil na Německou univerzitu v Praze, kde navštěvoval historické přednášky.

Svá studia na pražské univerzitě ukončil W. Wostry v roce 1904, kdy byl promován na doktora filozofie. Jeho disertační práce měla název „Koenig Albrecht II.“ Od roku 1904 pracuje v Univerzitní knihovně v Praze. V roce 1908/1909 studoval ve Vídni v Institut fuer Oesterreichische Geschichtsschreibung. V roce 1913 získal Wostry titul docenta na německé univerzitě v Praze.

Za první světové války bojoval na východní frontě, kde u Lublinu v roce 1914 padl do ruského zajetí. Navrátit se do ČSR se Wostremu podařilo až roku 1920 a z válečného zajetí si odnesl následky v podobě podlomeného zdraví.

Po návratu z Ruska se vrátil ke své práci v univerzitní knihovně a v roce 1922 byl Wilhelm Wostry jmenován mimořádným profesorem československých dějin na německé univerzitě v Praze.

Wostry byl členem Spolku pro dějiny Němců v Čechách, od roku 1922 byl odpovědným redaktorem spolkového periodika *Mitteilungen des Verein fuer Geschichte der Deutschen in Boehmen*. Od konce dvacátých let pak spolku předsedal.

V roce 1927 byl Wostry jmenován řádným profesorem německé univerzity. Profesor Wostry postupem času jako mnoho jeho kolegů radikalizuje své názory a události roku 1938 způsobily jeho definitivní odklon doprava a jeho akceptaci Hitlera.

V roce 1943 byl K.H. Frankem pověřen vedením výboru pro vydání dějin pražské německé univerzity k příležitosti šestistého výročí jejího založení.

Během druhé světové války byl považován za spolehlivého a politicky správně smýšlejícího vyučujícího, jeho menší angažovanost byla způsobena zdravotními potížemi, které byly následkem válečného zajetí v Rusku.

V letech 1940- 1945 vedl Wostry Historický seminář a předsedal spolku VGDB, po roce 1939 nacifikovaného a přejmenovaného na *Verein fuer Geschichte de Deutschen in den Sudetenlandern mit dem Sitz im Prag*.

Po květnu 1945 našel útočiště v Duryňsku, kde ve městě Hefta zemřel v roce 1951.

Prof. Dr. Josef Pfitzner (1901- 1945)

Josef Pfitzner se narodil 24. března 1901 v Petrovicích (Petrsdorf) ve Slezsku v rodině ševce³¹⁷. Po studiu na opavském gymnáziu nastoupil na pražskou německou univerzitu, kde studoval historii. Za svých studií na německé univerzitě navštěvoval přednášky profesora Pekaře na české univerzitě a kontakty s ním udržoval i po ukončení studia získání titulu doktora filozofie roku 1924. Po Pekařově smrti ale zneužije jeho názory z doby postupující duševní nemoci k podpoře antisemitismu a nacismu.

Pfítzner byl zpočátku své vědecké kariéry vstřícný vůči svým českým kolegům a zprostředkovával české historické práce německým historikům i naopak. Jeho první vědecké práce se týkaly hospodářských a správních dějin rodného Slezska. Další Pfítznerovy práce už se týkají sudetoněmeckého nacionalismu a jsou radikálněji protičesky zaměřené.

V roce 1927 získal titul docenta a v poměrně krátké době byl jmenován mimořádným profesorem východoevropských dějin německé univerzity v Praze (1930) a o pět let později profesorem řádným.

V polovině třicátých let vstoupil do Henleinovy SdP (Sudetoněmecké strany) a v roce 1938 se stal členem zastupitelstva města Prahy za SdP. V kariéře magistrátního úředníka pak pokračuje po celou dobu války.

Po okupaci v březnu 1939 byl jmenován vládním komisařem ve správě Prahy s titulem náměstka primátora. V této funkci provádí postupnou germanizaci tváře města i pražské kulturní politiky. S příchodem R. Heydricha a změn v protektorátní správě v září 1941 se Pfítznerova pozice na magistrátu ocitla v ohrožení, ale přestože i po Heydrichově smrti Frank uvažuje o Pfítznerově odchodu z Prahy nepodaří se mu najít odpovídající pozici, takže Pfítzner zůstane až do konce války ve své funkci na pražském magistrátu.

Mimo své politické kariéry je stále činný i na akademické půdě, po dobu války vedl v rámci Historického ústavu Institut pro jihovýchodní dějiny.

V květnu 1945 Pfítzner uprchl z Prahy, ale byl zajat Američany a předán československé policii. Při výsleších se bránil tím, že jen plnil příkazy svých nadřízených. 1. září 1945 byl obžalován před Mimořádným lidovým soudem ze zločinů proti státu podle zákona na ochranu republiky a retribučního dekretu a rozhodnutím soudu byl odsouzen k trestu smrti provazem. Josef Pfítzner byl popraven 6. září 1945 v Praze.

Ženy jako doktorandky- počet autorek obhájených disertací v sledovaném období

Dalším předmětem zkoumání byl počet žen, které obhájily svou disertační práci v daném období. Vývoj počtů žen- doktorandek opět představuje nejdříve tabulka:

Tabulka č. 10 Zastoupení žen mezi autory disertací

ak. rok	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
vybraných prací	59	42	58	33	7	25	56
z toho žen	18	9	19	19	3	17	43
výsledek v %	31%	21%	33%	58%	43%	68%	77%

Z této tabulky je jasně vidět rostoucí počet žen, které se rozhodly pro napsání disertační práce. Z jednatřiceti procent žen- doktorandek v akademickém roce 1938/39 počet s malými výkyvy stoupá s postupující válkou až na konečných sedmdesát sedm procent v posledním válečném roce. Tento jev souvisí s rostoucím počtem studentek, neboť s postupující válkou bylo stále více mužů povoláváno k armádě a počet nově zapsaných studentů byl omezován s vyhlášením totální války. Již zapsaným studentům bylo většinou umožněno zkoušky vykonávat v době dovolených, ale zřejmě se čím dál méně rozhodovali pro náročný způsob ukončení studia rigorózními zkouškami.

Detailnější rozbor jedné disertační práce

Pro detailnější rozbor jsem si vybrala disertační práci Antona Willimka „Die Gestalt des heutigen Tschechen im sudetendeutschen Roman seit 1918“. Jedná se totiž o práci, která je jednak samotná fyzicky dochovaná v archivu Univerzity Karlovy, ale dochovaly se k ní i zvlášť uložený posudek, životopis autora, přednášky, které si A. Willimek zapsal a složil, osvědčení o státní příslušnosti a potvrzení o zaplacení studijních poplatků. Protože jsou tyto archiválie uloženy jinde než samotné disertační práce, málokdy se dochovalo pro toto období obojí.

Z okolkované přihlášky k rigorózním zkouškám podle seznamu příloh k přihlášce můžeme rekonstruovat, jaké materiály musel student předložit, aby byl ke zkouškám připuštěn³¹⁸. Kromě samotné práce šlo o rodný list, který se v tomto případě nedochoval, maturitní vysvědčení, taktéž nedochované, rukou psané dvojjazyčné osvědčení o státní příslušnosti, 2 exempláře výtahu z disertace (dochovány jen desky), rukou psaný stručný životopis autora práce s kolkem, okolkované čestné prohlášení o samostatném vypracování disertace a seznam zapsaných přednášek se jmény vyučujících. Z přihlášky vidíme, že se A. Willimek hlásil k rigorózu z hlavního předmětu němčina u profesorů Jungbauera a Schwarze a z vedlejšího oboru čeština u profesora Rippla.

Podle přiloženého životopisu ukončil Willimek rok před podáním přihlášky k rigorózním zkouškám svá studia na filozofické fakultě státní zkouškou pro střední školy z češtiny a němčiny. Složením této státní zkoušky si zajistil zaměstnání ve státní službě a působil jako středoškolský profesor na gymnáziu v Brně. Z dochovaného dopisu na děkanát filozofické fakulty vyplývá, že Willimka práce středoškolského profesora natolik zaměstnávala, že byl nucen oznámit na fakultu, že bude moci nastoupit k rigorózním zkouškám zřejmě až na jaře roku 1940.

Ve své disertační práci si Anton Willimek vytkl za cíl osvětlit nahlížení na postavu Čecha v románech sudetoněmeckých autorů od roku 1918. V tištěném posudku disertační práce autorovi posuzovatelé vytýkají opomenutí důležitých

románů, které do své práce vůbec nezařadil. Negativně hodnotí i podle jejich názoru v některých případech umělé členění do kapitol. Největším překvapením byl závěr posudku, kde se píše, že pro velice ostré odsudky českého národa zejména v kapitole „Unredlichkeit“ doporučují před vytištěním práce zjistit vyjádření německých úřadů.

Další materiály se k této záležitosti nedochovaly, ale disertační práce, která je v archivu tuto diskutovanou kapitolu vůbec neobsahuje.

Na začátku disertace přináší autor soupis pramenů a pomůcek a poté zkoumaných románů. Poté následuje úvod a metodologická část. Nejrozsáhlejší částí práce je soupis vyšlých sudetoněmeckých románů s krátkým shrnutím u každé knihy, autor práce romány rozdělil podle náhledu na postavu Čecha na tři okruhy. Následuje shrnutí a závěr. Celá práce má rozsah 133 na stroji psaných stran.

Závěr

Tato diplomová práce představila takzvané východní bádání a s ním související nové obory, které byly během zkoumaného období na pražské Německé univerzitě přednášeny i univerzitní ústavy, které výuku těchto oborů zajišťovaly. Kromě oborů zabývajících se rasovou problematikou, které měly své ústavy i na lékařské a přírodovědecké fakultě byla výuka i vědecká práce týkající se ostforschung situována na filozofickou fakultu NKU. Těžiště práce spočívá v kapitole, která detailně rozebírá disertační práce s tematikou ostforschung, které byly na filozofické fakultě Německé univerzity obhájeny mezi roky 1938/39 a 1945. Vybráno bylo 280 z celkového počtu 458 disertačních prací, disertační práce s tematikou nových oborů tedy tvořily více než šedesát procent ze všech disertací obhájených ve sledovaném období.

Mezi autory těchto vybraných disertačních prací patří v počátku zkoumaného období nejvíce studentů ze sudetské oblasti, postupem času se objevují i disertace podané studenty narozenými v Říši, jejich počet stoupá celé sledované období. V posledním roce války už je autorů s rodištěm ve staré Říši víc než doktorandů narozených v Sudetech.

Při zkoumání témat vybraných disertací jsem narazila na nečekanou skutečnost, že totiž disertací s tematikou rasového bádání bylo překvapivě malý počet³¹⁹. Většina disertací se zabývá výzkumem bývalých českých zemí, zejména oblastí Sudet, která je zkoumána hlavně z hlediska německého místopisu, německé etnografie a historie. Z českých témat byla nejsledovanějším česká literatura a historie.

Mezi vedoucími vybraných disertačních prací vyčnívají počty vedených prací profesori pocházející ze sudetské oblasti.

Na závěr tedy můžeme konstatovat, že Německá Karlova univerzita v Praze se zapojila do nacisticky orientovaného ostforschung nejen nabídkou přednášek a seminářů, ale i zadáváním disertačních prací z tohoto oboru.

Bibliografie

Prameny:

Archiv Univerzity Karlovy v Praze

Fond Filozofická fakulta Německé univerzity v Praze 1882- 1945

Personalstand der deutschen Universitaet in Prag 1937/ 38

Ordnung der Vorlesungen

Personal- und Vorlesungsverzeichnis 1940- 1942

Personal- und Vorlesungsverzeichnis 1942- 1945

Willimek, Anton: Die Gestalt des heutigen Tschechen im sudetendeutschen Roman seit 1918 (disertační práce FF NU v Praze obhájena 1938/39)

Výborná, Milena: Disertace pražské university 1882- 1945 II, Praha 1964

Literatura:

Míšková, Alena: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002

Gletler, Monika- Míšková, Alena: Prager Professoren 1938- 1948: zwischen Wissenschaft und Politik, Essen 2001

Míšková, Alena- Šustek, Vojtěch: Josef Pfitzner a protektorátní Praha v letech 1939- 1945. Deník Josefa Pfitznera: úřední korespondence s Karlem Hermannem Frankem, Praha 2000

Havránek, Jan: Dějiny Univerzity Karlovy (IV. díl 1918- 1990), Praha 1998

Wiedemann, Andreas: Nadace Reinharda Heydricha, Praha 2004

Kostlán, Antonín: Wissenschaft in der boehmischen Laender 1939- 1945, Praha 2004

Barvíková, Helena: Věda v českých zemích za druhé světové války, Praha 1998

Burleigh, Michael: Germany Turns Eastwards. A Study of Ostforschung in the Third Reich, Cambridge 1988

Gentzen, Felix- Heinrich- Wolfgramm, Eberhard: Ostforscher- Ostforschung, Berlín 1960

Lemberg, Hans: Universitaeten in nationaler Konkurrenz, Mnichov 2003

- Ellwein, Thomas: Die deutsche Universitaet. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart, Wiesbaden 1997
- Wolmar, Wolfgang Wolfram von: Prag und das Reich. 600 Jahre Kampf deutscher Studenten, Drážd'any 1943
- Kutnar, František- Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví, Praha 1997
- Soukup, Pavel- Šmahel, František: Německá medievistika v českých zemích do roku 1945, Praha 2004
- Ruegg, Walter: A History of the University in Europe III., Cambridge 2004
- Petráň, Josef: Nástin dějin filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Praha 1983
- Tomeš, Josef a kol.: Český bibliografický slovník I. a III. díl, Praha 1999

Články:

- Chlupová, Alena: K volbě rektora a prvnímu otevřenému vystoupení nacistických studentů na německé univerzitě v Praze roku 1922 in: AUC- HUCP XVIII/2 (1978), s. 79- 90
- Kučera, Karel- Truc, Miroslav: Poznámky k fašisaci německé univerzity pražské in: AUC- HUCP I (1960), s. 203- 228
- Litsch, Karel: Nacistické rasové právní předpisy na německých vysokých školách v letech 1933- 1935 in: AUC- HUCP II/2 (1961), s. 141- 147
- Psotová, Věra: Fašizace německého studentstva a i studenty v Československu in: AUC- HUCP XX/1 (1980), s. 31- 60
- Vomáčková, Věra: Německá universita v Praze mezi Mnichovem a 15.březnem 1939 in: AUC- HUCP IV/1 (1963), s. 3- 19
- Mates, Pavel: K situaci na vysokých školách v období tzv. II. republiky in: AUC- HUCP XXIX/1 (1989), s. 101- 112
- Lohmann, Nina: Wilhelm Wostry und die „sudetendeutsche“ Geschichtsschreibung bis 1938 in: AUC- HUCP XXXXIV (2004), s. 45- 145
- Míšková, Alena: Německá (Karlova) univerzita v Praze v letech druhé světové války in: AUC- HUCP XXXVI- XXXVIII (1996- 1998), s. 55- 60

- Šafařík, Petr: List říšského protektora Boehmen und Maehren v kontextu propagandy a soudobé sudetoněmecké historiografie in: AUC- HUCP XXXXIV (2004), s. 147- 211
- Wiedemann, Andreas: Die Reinhard- Heydrich- Stiftung. Wissenschaft im Dienst der Germanisierung in: AUC- HUCP XXXXI (2001), s. 101- 125
- Pešek, Jiří: Nacifikace německých univerzit in: Dějiny a současnost 17 (1995) č. 3, s. 33- 37
- Šisler, Stanislav: Vznik a formování nacistického „slovanského bádání“ v Praze v letech 1940- 1943 in: Český lid 78 (1991) č. 4, s. 261- 271
- Fremund, Karel: Heydrichova nadace- důležitý nástroj nacistické vyhlazovací politiky in: Sborník archivních prací XIV/1 (1964), s. 3- 38

Seznam použitých zkratek:

AUC- HUCP- Acta Universitatis Carolinae- Historia Universitatis Carolinae
Pragensis

AUK- Archiv Univerzity Karlovy v Praze

NA- Národní archiv v Praze

NU- Německá univerzita v Praze, od 1939 NKU- Německá Karlova
univerzita v Praze

RHS- Reinhard Heydrich- Stiftung

Seznam příloh:

Č. 1 seznam osob a přednášek NKU pro zimní semestr 1941/42

Č. 2 přihláška A. Willimka k rigorózním zkouškám

Č. 3 posudky profesorů Jungbauera a Schwarze na disertaci A. Willimka

Č. 4 osvědčení o státním občanství

Č. 5, 6 a 7 výpis navštěvovaných přednášek

Č. 8 životopis A. Willimka

Č. 9 čestné prohlášení autora disertace

Č. 10 potvrzení o zaplacení studijních poplatků

Č. 11 disertační práce A. Willimka- desky s titulem

Č. 12 portrét W. Wostreho z Kutnar, František- Marek, Jaroslav: Přehledné
dějiny českého a slovenského dějepisectví, Praha 1997, s. 956

Č. 13 fotografie J. Pfitznera z desek knihy Míšková, Alena- Šustek, Vojtěch:
Josef Pfitzner a protektorátní Praha v letech 1939- 1945. Deník Josefa
Pfitznera: úřední korespondence s Karlem Hermannem Frankem, Praha 2000

Poznámky

-
- ¹ Od roku 1920 Německá univerzita v Praze, od 1939 Německá Karlova univerzita v Praze. Pokud se míní období 1920- 1939 je použita zkratka NU, jinde NKU.
- ² Bakalářská práce obhájena na UK v roce 2007
- ³ Burleigh, M.: *Germany Turns Eastwards*, Cambridge 1988, s. 13
- ⁴ Burleigh, M.: *Germany Turns Eastwards*, Cambridge 1988, s. 53
- ⁵ Wiedemann, A.: *Nadace Reinharda Heydricha v Praze*, Praha 2004, s. 108
- ⁶ Wiedemann, A.: *Nadace Reinharda Heydricha v Praze*, Praha 2004, s. 106
- ⁷ W. Saure, odborník na občanské a pozemkové právo, ve funkci rektora NKU 1940- březen 1943
- ⁸ Šisler, S.: Vznik a formování nacistického „slovanského bádání“ v Praze v letech 1940- 1943 in. *Český lid* 78 (1991) č. 4, s. 262
- ⁹ Wiedemann, A.: *Nadace Reinharda Heydricha v Praze*, Praha 2004, s. 44
- ¹⁰ Wiedemann, A.: *Nadace Reinharda Heydricha v Praze*, Praha 2004, s. 74
- ¹¹ Personal und Vorlesungsverzeichnis DKU Prag pro letní semestr 1944, s. 22
- ¹² Disertace pražské univerzity I, Praha 1965, s. 13
- ¹³ AUK, Fond FF NU v Praze, inv. č. 925 karton č.23 „Studijní řád“
- ¹⁴ Petráň, J.: *Nástin dějin filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze*, Praha 1983, s. 324
- ¹⁵ AUK, Fond FF NU v Praze, inv. č. 925 karton č.23 „Studijní řád“
- ¹⁶ Disertace pražské univerzity I, Praha 1965, s. 164- 168
- ¹⁷ Roelcke, V.: *Deutsche Eugenik und Rassenhygiene zwzwischen Wissenschaft und Politik (ca.191/18- 1945)* in. *Wissenschaft in den boehmischen Laendern 1939- 1945*, s.165
- ¹⁸ Od roku 1942
- ¹⁹ *Ordnung der Vorlesungen an der DU in Prag*, letní semestr 1939, s. 48
- ²⁰ Mišková, A.: *Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945*, Praha 2002, s. 67
- ²¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ²² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ²³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ²⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ²⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ²⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ²⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ²⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ²⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 108
- ³⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 108
- ³¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 108
- ³² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 108
- ³³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 109
- ³⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 109
- ³⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 109
- ³⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 109
- ³⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 109
- ³⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 110
- ³⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 110
- ⁴⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 110
- ⁴¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 110
- ⁴² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 111
- ⁴³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 111
- ⁴⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 111
- ⁴⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 111
- ⁴⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 112
- ⁴⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 112
- ⁴⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ⁴⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 106
- ⁵⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ⁵¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ⁵² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ⁵³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ⁵⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ⁵⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 107
- ⁵⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 108
- ⁵⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 108
- ⁵⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 108
- ⁵⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 109

-
- ²⁴⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 132
- ²⁴⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁴⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 134
- ²⁴⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 134
- ²⁴⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁴⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁵⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁵¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁵² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁵³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁵⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁵⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁵⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁵⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁵⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁵⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁶⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 139
- ²⁶¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁶² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁶³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁶⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁶⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁶⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁶⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 133
- ²⁶⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 134
- ²⁶⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 134
- ²⁷⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 134
- ²⁷¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 134
- ²⁷² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁷³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁷⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁷⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁷⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁷⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁷⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁷⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁸⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 135
- ²⁸¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 136
- ²⁸⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹¹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹² Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹³ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹⁴ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹⁵ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹⁶ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹⁷ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 137
- ²⁹⁸ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ²⁹⁹ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ³⁰⁰ Disertace pražské university II., Praha 1965, s. 138
- ³⁰¹ Ortsnamen, tedy místní názvy jsou názvy na úrovni oblastí, Flurnamen, tedy pomístní názvy se týkají malých lokalit na úrovni katastru obce
- ³⁰² Disertace č.1 vyšla 1944 v Liberci, č. 34 roku 1940 v Liberci, č. 107 roku 1941 v Liberci, č. 115 roku 1943 v Praze, č. 232 roku 1998 v Hermannsburgu
- ³⁰³ Vyhraněný nacionalismus a kladné hodnocení nacistické politiky od W. Wostreho – Hruza, K.: Wilhelm Wostry a Wilhelm Weizsaecker: vzorní mužové, řádní učenci a věrní synové vlasti? in. Soukup, P.- Šmahel.

F.: Německá medievistika v českých zemích do roku 1945, s. 339, H. Zatschek a A. Ernstberger byli vedoucí činovníci RHS, J. Pfitzner byl za své činy proti českému národu v roce 1945 popraven

³⁰⁴ Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 255

³⁰⁵ AUK, Fond FF NU v Praze Inv. č. 523 č. kart. 51

³⁰⁶ Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 185

³⁰⁷ Bakalářská práce H. J. BEYER a filozofická fakulta Německé univerzity v Praze v letech 1939 –1945, obhájeno na FF UK 2007, s. 35

³⁰⁸ Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 252

³⁰⁹ AUK, Fond FF NU v Praze inv.č. 520 sign. PII/3 č. kart. 50

³¹⁰ Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 252

³¹¹ Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 256

³¹² AUK, Fond FF NU v Praze inv. č.525, č. kart. 51

³¹³ Kutnar, F.- Marek, J.: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví, Praha 1997, s. 960

³¹⁴ Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 157

³¹⁵ Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 244

³¹⁶ Hruza, K.: Wilhelm Wostry a Wilhelm Weizsaecker: vzorní mužové, řádní učenci a věrní synové vlasti? in. Soukup, P.- Šmahel. F.: Německá medievistika v českých zemích do roku 1945 ,s. 328

³¹⁷ Míšková, Alena- Šustek, Vojtěch: Josef Pfitzner a protektorátní Praha v letech 1939- 1945. Deník Josefa Pfitznera: úřední korespondence s Karlem Hermannem Frankem, Praha 2000, s. 8

³¹⁸ Viz. přílohy

³¹⁹ O nezájmu studentů o rasové bádání svědčí i Beyerova zpráva o návštěvnosti přednášek, Míšková, A.: Německá (Karlova) univerzita od Mnichova k 9.květnu 1945, Praha 2002, s. 178- 179